Ушбу сонда:
2 МИЛЛАТ БУЮКЛИГИ АЁЛ БУЮКЛИГИДАН БОШЛАНАДИ
3 КАСАБА УЮШМАЛАРИ ШИФО МАСКАНЛАРИДА
4 *Мустақиллик шарофати* БАДАВЛАТ ОИЛА

ИНСОНГА НАФ КЕЛТИРИШ — ОЛИЙ БАХТ

UZBEKISTON KASABA UYUSHMALARI FEDERATSIYASI · FEDERATION OF TRADE UNIONS OF UZBEKISTAN

ISHONCH

ЎЗБЕКИСТОН КАСАБА УЮШМАЛАРИ ФЕДЕРАЦИЯСИ ГАЗЕТАСИ

1999 йил 29 июн, сешанба №85 (732)

СЕШАНБА, ЧОРШАНБА, ЖУМА ВА ШАНБА КУНЛАРИ ЧИҚАДИ

Ўзбекистон Республикаси Президентининг ФАРМОНИ

Молия-хўжалик фаолиятини амалга оширмаётган ва қонунчиликда белгиланган муддатларда ўзларининг устав жамғармаларини шакллантирмаган корхоналарни тугатиш тартибини соддалаштириш чора-тадбирлари тўғрисида

Молия-хўжалик фаолиятини амалга оширмаётган ва қонунчиликда белгиланган муддатларда ўзларининг устав жамғармаларини шакллантирмаган корхоналарни тугатиш тартибини йўлга қўйиш ва соддалаштириш мақсадида:

1. Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ҳамда Тошкент шаҳар ҳокимлари икки ҳафта муддатда молия-хўжалик фаолиятини амалга оширмаётган ва (ёки) қонунчиликда белгиланган муддатларда ўзларининг устав жамғармаларини шакллантирмаган корхоналарни тугатиш бўйича доимий ишловчи махсус (республика, вилоят, шаҳар ва туман) комиссияларини тузсинлар, уларнинг таркибига ҳокимиятларнинг, молия, солиқ ва юридик органларнинг, банк муассасаларининг, статистика, ички ишлар органларининг, Товар ишлаб чиқарувчилар ва тадбиркорлар палатасининг, Деҳқон ва фермер хўжаликлари уюшмасининг вакиллари киритилсин.

Тегишли равишда Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши Раисининг, вилоят, шаҳар, туман ҳокимининг иқтисодий масалалар бўйича ўринбосари махсус комиссиянинг раиси этиб белгилансин.

2. Тузилаётган ҳудудий махсус комиссиялар зиммасига қуйидаги вазифалар юклансин:

молия-хўжалик фаолиятини амалга оширмаётган ва (ёки) қонунчиликда белгиланган муддатларда ўзларининг устав жамғармаларини шакллантирмаган корхоналар фаолиятини бундан буён давом эттириш мақсадга мувофиқ ёки мувофиқ эмаслиги тўғрисидаги масалани ҳал қилиш;

молия-хўжалик фаолиятини амалга оширмаётган ва (ёки) қонунчиликда белгиланган муддатларда ўзларининг устав жамғармаларини шакллантирмаган корхоналарнинг муассислари (қатнашчилари) ёки таъсис ҳужжатларида вакил қилинган органлар уларни тугатишга рози бўлмаган, шунингдек, мазкур шахслар ва органларнинг турган жойини аниқлаш ҳамда уларни тугатиш жараёнига жалб этишни таъминлаш мумкин бўлмаган ҳолларда хўжалик судларининг қарорлари бўйича ана шундай корхоналарни тугатиш жараёнини амалга ошириш.

3. Белгилаб қўйилсинки, савдо ҳамда савдо-воситачи корхоналар уч ой мобайнида, бошқа хўжалик юритувчи субъектлар - юридик шахслар олти ой мобайнида банк ҳисоб варақалари бўйича пул операцияларини ўтказиш билан молия-хўжалик фаолиятини амалга оширмаган тақдирда, тижорат банклари:

хўжалик юритувчи субъектларнинг ҳисоб варақаларини ёпадилар;

хўжалик юритувчи субъектнинг ҳисоб варақалари ёпилган санадан бошлаб уч кун муддатда у ҳисобга қўйилган жойдаги солиқ хизмати органига мазкур субъект фаолиятини бундан буён давом эттириш мақсадга мувофиқ ёки мувофиқ эмаслиги тўғрисидаги масалаларни белгиланган тартибда ишлаб чиқиш учун ахборот берадилар.

Хўжалик юритувчи субъектларнинг ёпиладиган ҳисоб варақаларидаги маблағлар қолдиғи тижорат банклари томонидан шу маблағлардан фойдаланиш ҳуқуқини бермайдиган махсус ҳисоб варақаларга қўшилади, хўжалик юритувчи субъектнинг тўлаш учун банкка тақдим қилинган кредиторлик қарзи эса - кутилмаган ҳолатларнинг алоҳида ҳисоб варақаларига ўтказилади.

Хўжалик юритувчи субъектлар номига келиб тушадиган маблағлар уларнинг банк ҳисоб варақалари ёпилгандан кейин фойдаланиш ҳуқуқини бермайдиган махсус ҳисоб варақаларга қўшилади.

Фойдаланиш ҳуқуқини бермайдиган махсус ҳисоб варақаларга жамланган маблағлар тижорат банклари томонидан биринчи навбатда хўжалик юритувчи субъектларнинг бюджет ҳамда бюджетдан ташқари жамғармалар олдидаги қарзини тўлашга, қолган суммаларни эса - тўловларнинг календар навбатига қараб уларнинг кредиторлик қарзларини тўлашга сарфланади.

4. Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги ва жойлардаги давлат ҳокимияти органлари солиқ органларининг тақдимномаси ҳамда ҳудудий махсус комиссиянинг тегишли хулосаси бўйича улар рўйхатга олган корхоналарни тугатиш жараёнларини, шу жумладан, зарур ҳолларда суд тартибида амалга ошира бошласинлар.

Белгилаб қўйилсинки, муассислар (қатнашчилар) ёки улар томонидан вакил қилинган органлар турган жойини аниқлаш имкони бўлмаган ҳолларда корхона молия-хўжалик фаолиятини амалга оширмаётганлар тоифасига киритилган ва бу ҳақда оммавий ахборот воситаларида тегишли эълонлар босиб чиқарилган кундан бошлаб уч ой муддат ўтгандан кейин тугатиш жараёни суд тартибида амалга оширилиши мумкин.

5. Молия-хўжалик фаолиятини амалга оширмаётган ва (ёки) қонунчиликда белгиланган муддатларда ўзларининг устав жамғармаларини шакллантирмаган корхоналарни тугатиш тўғрисидаги ишлар бўйича аризачи ва жавобгар суд чиқимлари ҳамда давлат божи тўлашдан озод қилинсин.

6. Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармонларига қуйидаги ўзгартишлар киритилсин:

«Хорижий сармоялар иштирокидаги корхоналарга бериладиган қўшимча рағбат ва имтиёзлар тўғрисида» Ўзбекистон Республикаси Президентининг 1996 йил 30 ноябрдаги 1652-сон Фармонининг 6-банди қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

«Белгилаб қўйилсинки, хорижий сармоялар иштирокидаги корхоналарнинг устав жамғармаларини таъсис ҳужжатларида кўзда тутилган миқдорларда шакллантиришнинг охирги муддати ҳукуматнинг айрим қарорларида бошқа нарса кўзда тутилмаган бўлса, корхона давлат рўйхатидан ўтган пайтдан бошлаб бир йилдан ошмаслиги керак»;

«Янгидан ташкил этилаётган хўжалик юритувчи субъектлар фаолияти устидан банк ва солиқ назоратини кучайтириш тўғрисида» Ўзбекистон Республикаси Президентининг 1999 йил 20 мартдаги 2276-сонли Фармонининг 2-банди ўз кучини йўқотган деб ҳисоблансин.

7. Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги тегишли вазирликлар ва идоралар билан биргаликда бир ой муддатда қонунчиликка ушбу Фармондан келиб чиқадиган ўзгартиш ва қўшимчалар тўғрисида таклифлар киритсин.

8. Вазирлар Маҳкамаси бир ҳафта муддатда мазкур Фармонни бажариш юзасидан қарор қабул қилсин.

Ўзбекистон Республикаси Президенти
И.КАРИМОВ

Тошкент шаҳри,
1999 йил 28 июн

Огоҳ бўлайлик!

АҚИДАПАРАСТЛИК — ХАВФЛИ ИЛЛАТ

Инсоният пайдо бўлибдики, асл ҲАҚИҚАТни англашга ҳаракат қилиб келади. Ўзининг бу ёруғ дунёга келиш сабабияти ва моҳиятини, яшашдан мақсад ва вазифасини билишга интилади. Хўш, бу борада нималарга таяниш мумкин? Ақлгами? Башариятнинг минглаб йиллар тўплаган ҳаётий тажрибасигами? Ёки аждодларимизнинг асрлар давомида шаклланган анъана, урф-одатларигами? Ёҳуд валийларимизнинг бизга мерос қолдирган илм-заковатигами?

Донишмандлар: тарих такрорланиб туради, дейдилар. Бу - ҳаётнинг бурилиш нуқталарида, мамлакат ва халқ тақдири ҳал қилинаётган паллаларда ўтмишдаги хатолик ва адашишлар нечоғлик қимматга тушишликдан огоҳликдир. Бунда барча фуқароларнинг (йўлбошчидан тортиб оддий одамгача) ҳамжиҳат ва бир мақсад сари якдил бўлишлари муҳим аҳамиятга эга.

Мустақилликни қўлга киритганимизга тарихан унча кўп бўлгани йўқ. Шунга қарамасдан муайян улкан ютуқларга эришдик. Аммо буҳронли замонлар исканжасидан чиқиб кетиш осон кечмаганлигини сезиб турибмиз. Олдимизда юксак вазифа турибди: биздан озод ва обод ВАТАН қолмоғи керак! Бунинг учун аввало ЎЗЛИКни англаш лозим. Ўзлигимизни англаш эса она бешик — Ўзбекистонни муқаддас диёрга айлантириш орзусида ҳар сония курашиш демакдир. Зеро, ВАТАНсиз ҲАҚИҚАТни англаб бўлмайди.

Мир Алишер Навоий ҳазратлари айтганларидек:

Олтин қафас ичра гар қизил гул битса,
Булбулға тикондек ошён бўлмас эмиш.

Юқорида истиқлолни қўлга киритдик, дедик. Дарҳақиқат, бу шундай. «Эришиш» деганда қандайдир осон йўл тушунилмасин. Жадидлар ҳаракатининг атоқли намояндаларидан бири - Абдулла Авлоний «эрк ва озодлик берилмайди, балки курашиб олинади» деганда юз карра ҳақдир. Тошкентдаги 16 феврал воқеаси ушбу башоратнинг нақадар тўғри эканлигини яна бир бор исботлади. Тўғриси, шундай мудҳиш ҳодиса мустақилликнинг саккизинчи йилида содир этилишини ҳеч ким кутмаганди. Биз шу кунгача жамият тараққиётини табиий ривожланиши тариқасида қабул қилишга ўрганиб қолгандик. Ваҳоланки, бу кутлуғ ҲУРРИЯТ йўлида қанчадан-қанча азиз, буюк аждодларимиз ўз жонларини қурбон қилишган эди. Абдурауф Фитрат, Чўлпон, Усмон Носир, Абдулла Қодирий, Боту, Элбек... каби жаҳолатга қарши курашган доно зиёлиларимиз шаҳид бўлишган. Улар ноҳақ қатағон қилинганлар.

ДАВР мустақиллик йўлбошчисини халқ хоҳиш иродаси ўлароқ ўзи танлаб берди.

Бу бахт боқий бўлсинки, ИСЛОМ КАРИМОВ салтанат тепасига келди. Ва у халқимизни таҳликали синовлардан эсон-омон олиб ўтди. Барқарор турмуш тарзини таъминлаб берди. Мамлакатимиз нафақат собиқ шўро давлатлари орасида, балки жаҳон ҳамжамияти аъзолари ичида ҳам ўз нуфузини орттириб бормоқда. Бу - ҳақиқат. Эндиликда буни ҳеч ким инкор этолмайди. Ҳатто ғанимлик фикрида турган, равнақимизни кўролмайдиган кимсалар ҳам тан олишмоқда.

Аммо... демократик ҳуқуқий давлат барпо этилаётган, иқтисодий муносабатларни қонуний меъёрлар асосида шакллантиришга ҳаракат қилаётган, бозор муносабатларига ўтишнинг ўзига хос қийинчиликларини мардонавор енгиб ўтаётган мамлакатимиз ҳаётига раҳна солгувчи кучлар ҳали бор экан.

Абдулла Авлоний ўз даврида шундай мазмунда ёзган эди: «Ойнинг ўн беши қоронғу, ўн беши ёруғ, дейдилар. Бироқ, аҳволимизга боқсак, ойнинг ўттиз куни ҳам бизга қоронғу. Чунки, босқинчилар маънавиятимиз ва маърифатимизни йўқ қилмоқчилар. Бунинг учун улар урф-одатимиз, миллий хусусиятимиз, анъаналаримизга ёт бўлган хусусиятларни тиқиштирмоқдалар. Бу билан ЎЗЛИГИМИЗни йўқотмоққа уринмоқдалар. Ана шундай бир пайтда ақидапарастлик орқали барчамизнинг ҳамжиҳатлик ила ҳаракат қилишимизга тўсқинлик қилишмоқда. Айни пайтда пароканданикни вужудга келтирмоқдалар. Агар уламолар эл-улусни бирлаштиришга уринганда эди, ҳеч қандай ғайри куч бизни босиб ололмасди...»

Демак, кўриниб турибдики, жаҳолатдан чиқиб кетишнинг бирдан бир йўли — МАЪРИФАТдир. Маърифат эса дилни поклайди, ақлни тиниқлаштиради. Ундан кўнгил нурланса, ақл теранлашади. Илмга эҳтиёж ошади. Билимли ва маърифатли эл енгилмасдир! Демак, валийларимиз заковатига таянмоқ - АДАШМАСЛИКДИР!

Ақидапарастлик динимиз учун ёт унсур ҳисобланади. Бу йўлда юрганлар қаттиқ янглишадилар. Муқаддас ИСЛОМ динини ниқоб қилиб, бидъат кўчасига тушиб қолганлар вақти келиб афсус-надоматлар қиладилар. Улар Хўжа Баҳовуддин Нақшбандий тариқатининг («дил ба ёр, даст ба кор — дилингда худо бўлсин, қўлинг — меҳнатда!»), Имом Ат Термизий ўгитларининг, Хўжа Исмоил Бухорийнинг насиҳатларини ҳамда Аҳмад Яссавий ҳикматларининг туб маъносини ўқиб, уқиб олсалар тўғри йўлга тушишлари осон кечарди. Токи улар ғанимлар уйдирмасига учиб, АСЛИЯТларидан ажралиб қолмасинлар. Ҳолбуки, сўнгги пушаймон — ўзингга душман.

Ислом дини муқаддас. Қуръони Карим ҳамда пайғамбаримиз Муҳамммад алайҳис-салом ҳадисларида кўрсатилган йўл-йўриқларга зид бўлган ҳар қандай оқим ва бирлашмалар бидъат саналур. Шуни унутмаслик керакки, ВАТАН ва ЎЗЛИКни англаш — ҲАҚИҚАТга етишмоқдир. Бинобарин, маърифатли бўлмоқ биз учун ҳам қарз, ҳам фарздир.

Муродулла ҒАФУРОВ.

Касаба уюшма ҳаёти: болаларни соғломлаштириш оромгоҳлари ва муаммолар

Болажонлар орзиқиб кутган ёзги дам олиш мавсумининг қизғин дамлари кечмоқда. Ўғил-қизлар тоғ бағрида, денгизлар бўйида, табиатнинг сўлим гўшаларида жойлашган оромгоҳларда мазза қилиб дам оладилар, чўмиладилар, табиат қўйнига саёҳатга чиқадилар, тўгарак ишларида қатнашадилар, дискотекаларда қувнайдилар, янги дўстлар орттирадилар.

1. ЎҚУВ ДАСТУРЛАРИГА КИРИТИЛСА

Фарзандларимизнинг мазмунли дам олишларини ташкил этиш, бу муҳим ишнинг даражасини ошириб бориш, жамиятимизнинг, ҳар биримизнинг муқаддас вазифамиздир. Болаларни соғломлаштириш мавсуми ишларини ташкил этиш юзасидан жойларда ўрнак олгудек илғор тажрибалар бор. Шунингдек, камчиликлар, қилиниши лозим бўлган ишлар, ёшлар, Ватанимиз келажагини ўйлаб босқичма-босқич бажарилиши лозим бўлган, кечиктириб бўлмайдиган ишлар кўндаланг турибди.

Бўстонлиқ туманида жойлашган «Семурғ» болаларни соғломлаштириш оромгоҳи республикамиздаги энг намунали масканлардан биридир. Мавсумга бу йил ҳам қойилмақом қилиб тайёргарлик кўрилди ва оромгоҳ биринчи навбатда 600 нафар ўғил-қизни ўз қучоғига олди. Бу ерда истиқбол эгаларининг сермазмун дам олишларини ташкил этиш юзасидан бой тажриба тўпланган. Тўғри, мазкур муассаса имкониятлари кенгроқ. Лекин гап бу ҳақда эмас, балки ишни тўғри ташкил этиш, имкониятлардан тўлароқ фойдаланиш, ишга ҳалақит бераётган муаммолар ва уларни ҳал этиш юзасидан таклиф ва мулоҳазалар тўғрисидадир.

Суҳбатдошимиз «Семурғ» болаларни соғломлаштириш оромгоҳининг бошлиғи, педагогика фанлари номзоди, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган халқ таълими ходими Даниэл Абдуллаев. У мазкур оромгоҳ фаолиятининг биринчи куниданоқ, яъни 1971 йилдан шу лавозимда меҳнат қилиб, оромгоҳнинг шундай намунали бўлишига муносиб ҳисса қўшган. У болалар ёзги соғломлаштириш оромгоҳи ишларини ташкил этиш юзасидан қатор тавсияномалар, услубий маслаҳатлар муаллифидир. Бир неча йилдирки ёзги болаларни соғломлаштириш оромгоҳлари ишини ташкил этишга бағишланган семинар-кенгашлар худди шу ерда ўтказилмоқда. Шу боис тажрибали мутахассисга бир неча савол билан мурожаат этдик.

САВОЛ: Болаларни соғломлаштириш оромгоҳлари иши нисбатан ночорлашган деган гаплар ҳам оралаб қолди. Сизнинг муносабатингиз?

ЖАВОБ: Уй ҳам, катта бинолар ҳам, технологиялар ҳам бир кунда бунёд бўлмайди. Аста-секин, маълум муддат билан. Ана шу жиҳатларни ҳисобга оладиган бўлсак, келажагимиз эгалари, хусусан, болаларни соғломлаштириш оромгоҳларига бўлган эътибор мустақиллик даврида жуда катта бўлаяпти,дея бор овоз билан айта оламан. Мустақиллик даврида эълон қилинган «Халқ таълими тўғрисида»ги қонунда бундан буён болаларни соғломлаштириш оромгоҳи қайси корхона, хўжалик, ташкилотга қарашли бўлишидан қатъий назар халқ таълими муассасаларига тегишли бўлиши таъкидланган ҳамда у мактабдан ташқари болалар муассасаси тоифасига киритилган. Президент Фармонига мувофиқ йил бўйи ишлайдиган болаларни соғломлаштириш оромгоҳи бошлиқлари ва уларнинг ўринбосарлари педагогларга бериладиган имтиёзлардан фойдаланадилар.

Илгари болалар оромгоҳлари бошлиқлари мавсумга, яъни уч ойга тайинланар эдилар. Вақтинчалик одам бўларди. Ҳозир эса оромгоҳ бошлиғи йил бўйи фаолият кўрсатади. Шундай бўлгандан сўнг дадил ишлайди. Демак, бизда болаларни ёзги соғломлаштириш оромгоҳлари ишини яхшилашга эътибор жуда яхши.

Яқинда Қозоғистон, Қирғизистон ва бошқа мамлакатлардан ҳамкасблар тажриба алмашгани келишди. Бизда ҳукумат томонидан болаларни соғломлаштириш оромгоҳларига эътибор, шарт-шароитларни, эълон қилинган ҳуқуқий муҳофазаларни кўриб ҳавас қилишди.

«Бизда минг афсуски, кўпгина болалар оромгоҳлари турли фирма ва ташкилотларга сотиб юборилди, сони камайиб кетди» деб афсусланишди.

Ҳукуматимиз қўллаб-қувватлаши натижасида. Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси кенгаши бирор болалар оромгоҳини бошқа мақсадларга сотилишига йўл қўймади. Бунинг ўзи катта ютуқ.

САВОЛ: Бизда ҳамма ишлар рисоладагидек дея оламизми?

ЖАВОБ: Камчиликлар ҳам оз эмас. Олма пиш, оғзимга туш деган билан иш битмайди. Интилишимиз, тадқиқотлар олиб боришимиз, жойлардаги илғор тажрибаларни оммалаштиришимиз керак. Ўзбекис-

(Давоми 2-бетда)

СУД ҲУКМИ ЭЪЛОН ҚИЛИНДИ

1999 йилнинг 2 июнида Ўзбекистон Республикаси Олий судида шу йилнинг 16 феврал куни Тошкентда мамлакат Президенти ва давлатимизнинг бошқа раҳбарларини жисмонан йўқ қилиш, Конституциявий тузумга қарши кўпорувчилик ва бошқа ўта оғир жиноятларни содир этганликда айбланувчи йигирма икки нафар шахсга нисбатан очиқ суд жараёни бошланган эди.

28 июн куни Ўзбекистон Республикаси Олий судининг жиноят ишлари бўйича судлов ҳайъати, Олий суд Раисининг биринчи ўринбосари А.Полвонзода раислигида, Олий Суд судьялари Р.Акбаров ва Қ.Исаров таркибидаги суд ҳайъати суд мажлиси давомида судланувчилар, гувоҳлар, жабрланувчиларнинг кўрсатмаларини, тарафларнинг музокара сўзларини, судланувчиларнинг охирги сўзларини ва ишда тўпланган бошқа далилларни маслаҳатхонада ҳар томонлама таҳлил қилганлигини, судланувчиларнинг ҳар бирини Жиноят кодексининг тегишли моддалари билан ҳақиқий содир этган жиноий ҳаракатларига асосан айбли деб топганлигини кўрсатиб, Ўзбекистон Республикаси Жиноят кодексининг 59-моддаси, яъни содир қилган жиноятлар мажмуи асосида ҳар қайси жинояти учун алоҳида жазо турларини белгилаб, шу белгиланган жазоларни қисман қўшиш йўли билан судланувчиларга ўташ учун қуйидагича қатъий жазолар тайинланганлигини эълон қилди.

Судланувчилардан Козимбек Зокиров, Баҳром Абдуллаев, Зикир Ҳасанов, Муҳаммад Абдураҳмонов, Зоҳиджон Деҳқонов, Талъатбек Нуралиев ўлим жазосига ҳукм этилди.

Рустам Маматқулов, Дилшод Камолов, Шерзод Шеров, Ҳотамшер Назаров, Орифжон Алимов, Абдунаби Нишонбоев, Ҳусанбой Закиров, Нодирбек Умаровларнинг ҳар бири 20 йил муддатга, Оловуддин Болтаев 18 йил муддатга, Каримжон Узоқов ва Аҳад Мамажонов 15 йил муддатга, Зайниддин Асқаров 11 йил муддатга, Фозилжон Асқаров, Нурали Йўлдошев, Қаҳрамон Ниёзмуҳамедов, Бахтиёр Турдиохуновларнинг ҳар бирига 10 йилдан муддатга озодликдан маҳрум этиш жазоси тайинланиб, жазони қаттиқ тартибли колонияларда ўташ белгиланди. Суд уларга жазо тайинлашда Президентимиз ва халқимизни кечиримли эканликларини ҳам назарда тутди.

Қонунларимиз инсон ҳуқуқларини, у ким бўлишидан қатъий назар, ҳимоя қилади. Ўзбекистон Республикаси Олий суди жиноят ишлари бўйича судлов ҳайъати биринчи босқичда кўрилган ушбу иш бўйича чиқарилган ҳукмни ўқир экан, судланувчилар ҳукмдан норози бўлса, Олий Суднинг Раёсатига кассация тартибида шикоят қилиш ҳуқуқидан фойдаланишлари ҳамда авф этиш ва илтимос қилиш ҳуқуқига эга эканлиги тушунтирилди.

Т.БОТИРБЕКОВ,
ЎзА мухбири

ЖУРНАЛИСТЛАР БАЙРАМИ

Пойтахтимиздаги Улуғбек номидаги боғда 27 июнь - Матбуот ва оммавий ахборот воситалари куни муносабати билан байрам тантаналари бўлиб ўтди. Байрам таровати билан бурканган оромгоҳга республикамизнинг таникли журналистлари, радио ва телевидение ходимлари, матбаачилар тўпланди.

Давлатимиз раҳбари Ислом Каримовнинг Матбуот ва оммавий ахборот воситалари ходимларига байрам Табригини Ўзбекистон Республикаси Президенти девони Ахборот тарғибот-таҳлил марказининг раҳбари С.Ҳакимов ўқиб эшиттирди.

Тантаналарда сўзга чиққан Давлат матбуот қўмитаси раиси Р.Шоғуломов, Ўзтелерадиокомпания раиси А.Кўчимов ва бошқалар Президентимизнинг самимий кутлови учун миннатдорлик билдириб, йиғилганларни байрам билан қизғин табрикладилар. Журналистлар ислоҳот ва янгиланиш йўлидан боришнинг масъулиятини ҳис этадиган, бу борадаги муаммоларни ечишга ҳисса қўшадиган маърифат тарқатувчилар бўлишлари лозимлигини таъкидладилар.

Тадбир давомида Ўзбекистон оммавий ахборот воситаларини демократлаштириш ва қўллаб-қувватлаш ижтимоий-сиёсий жамғармаси томонидан ўтказилган «Йилнинг энг яхши журналисти» танлови ғолибларига фахрий ёрлиқлар ва эсдалик совғалар топширилди.

Байрам тантаналарида Ўзбекистон Республикаси Президентининг Давлат маслаҳатчиси Н.Жўраев, Президентнинг Матбуот котиби А.Ғуломов иштирок этди.

Ўзбекистон XXI асрга интилмоқда

МИЛЛАТ БУЮКЛИГИ АЁЛ БУЮКЛИГИДАН БОШЛАНАДИ

Мурод ШАРИФХЎЖАЕВ,
Тошкент Молия институтининг ректори, академик

Ҳадисларда «Аёлларни фақат улуғ одамлар ҳурмат қилади», деб ёзилган. Ҳа, аёлларни фақат буюкликка интилган юрт, халқ ҳурмат қилади. Шунинг учун ҳам муҳтарам Президентимиз Конституциямизнинг 6 йиллигига бағишланган тантанали йиғилишда «1999 йилни яхши ният билан Аёллар йили деб эълон қилар эканмиз, аввало оналаримиз, опа-сингилларимиз, умр йўлдошларимиз, қизларимизнинг жамиятдаги ўрни ва мавқеини янада ошириш, иззат-икромни жойига қўйиш, уларнинг оғирини енгил қилиш - давлатимизнинг, ҳукуматимизнинг, жойлардаги ҳокимликларнинг, кенг жамоатчиликнинг асосий вазифаси бўлмоғи лозим», деб алоҳида уқтирган эдилар.

Аёлнинг инсоний қадрини жой-жойига қўйиш, уни улуғлаш сўзсиз ақлидрок тантана қилган, инсон ўзлигини ва жамиятнинг инсон олдидаги жавобгарлигини чуқур тушунган юртдагина амалга оширилиши мумкин. Аёл қадри ижтимоий ҳаётда ўз ўрнини топмас экан, аёл жамиятнинг эркинлик, тўкинчилик, осойишталик мезонига айланмас экан, бу жамиятда барқарорлик, яратиш ҳукмронлик қилиши мумкин эмас. Чунки ижтимоий ҳаёт, унинг биринчи ячейкаси бўлган оила аёллардан бошланади, тўғрироғи, у аёл заминида вужудга келади, мавжуд бўлади ва давомийлик касб этади.

«Биз оила ҳақида гапирар эканмиз, - деган эдилар Юртбошимиз, - авваламбор, оила ҳаётнинг давомийлигини таъминлайдиган муқаддас урф-одатимизни сақлайдиган, шу билан бирга келажак насллар қандай инсон бўлиб етишишига таъсир кўрсатадиган тарбия ўчоғи эканини тан олишимиз зарур. Биз маънавий ҳаётимиз ва келажагимизни қураётганда беқиёс миллий қадриятларимиз бўлмиш оилани асосий таянч деб биламиз. Чунки ўзлигимизга қайтиш, миллий урф-одатларимизни эъзозлаш, катталарга ҳурмат ва кичикларга ғамхўрлик, одамийлик, ҳалоллик, олижаноблик, меҳр-оқибат сингари асл инсоний фазилатлар айнан оила муҳитида шаклланади». Ҳа, оила ва унинг таъсирида шаклланувчи юқоридаги инсоний фазилатлар биринчи галда онанинг оқ сутидан, унинг чақалоққа бўлган меҳр-муҳаббатидан, унинг бешик тебратиб ўтказган бедор тунларидан, эҳтиросга ва завқ-шавққа тўла ҳавасманд онларидан бошланади.

Аёл алласи ўзига хос миллат мадҳиясидир, чунки бунда Ватанни ўзида жам қилган онанинг орзуси, унинг жавобгарлиги, меҳри жўш уриб туради.

Она қалбида Ватан, Ватан меҳрида она ойдек балқийди. Ватан ва оила она уйғунлиги айни вақтда инсон ва табиат уйғунлигини, ўтмиш, бугун ва келажак уйғунлигини, инсон, миллат, инсоният уйғунлигини ифода этади. Бундан-да улуғ уйғунлик бу оламда борми, ўзи.

Миллат қанчалик аёлларни улуғласа, шунчалик унинг ўзи улуғланади. Давлат аёллар, уларнинг эркинлиги, ораста турмуш шарт-шароитларини қанчалик кенг яратса, аёл ифтихори, унинг қадри, келажак олдидаги масъуллиги учун шунча кенг имкониятлар очилади.

«Оилага хизмат қилувчи инфраструктура, айниқса, қишлоқ жойларида сифат жиҳатдан янги даражага кўтарилди,-деган эдилар Юртбошимиз.-Оиланинг маънавий, ахлоқий ва маданий манфаатларини таъминлаш борасида бир қанча ишлар қилинди. Уларнинг бари оилани мустаҳкамлаш, унинг моддий аҳволини яхшилаш, ўсиб келаётган соғлом авлодни тарбиялаш учун шарт-шароитлар яратиш, мамлакатимизнинг ижтимоий-сиёсий ҳаётида оиланинг ўрни ва таъсирини кучайтириш имконини беради.»

Аёллар йили муносабати билан қабул қилинган Давлат дастури мамлакатнинг сиёсий, иқтисодий ва ижтимоий ҳаётида, бозор иқтисодиётини шакллантириш ҳамда жамиятнинг маънавий-маърифий асосларини мустаҳкамлашда аёлларнинг мақоми ва ўрнини мустаҳкамлашга қаратилган. Уни амалга оширишга давлат бюджети, касаба уюшмалари, корхона ва ташкилотлар, ҳомийлар маблағлари, чет эл кредитлари ва халқаро ташкилотларнинг инсонпарварлик ёрдами ҳисобидан жами 72 млрд. сўмдан ортиқ маблағ сарф қилиш кўзда тутилган.

Тадбирларга республика ва маҳаллий бюджетлар ҳисобидан 51,2 млрд. сўм маблағ ажратиш кўзда тутилмоқда. Шундан 40,7 млрд. сўми кўп болали ва кам таъминланган оилаларга ёрдам бериш учун сарф этилади. 3,5 млрд. сўми биринчи синф ўқувчиларини дарсликлар ва ўқув қуроллари билан таъминлашга ҳамда кам таъминланган оилалар болаларига мактаб кийим-кечакларини олиб беришга сарфланади.

Аёллар ва болаларни соғломлаштириш учун соғлиқни сақлаш объектлари қурилишига ва шунингдек тиббиёт ташкилотларини энг яхши тиббиёт ускуналари билан жиҳозлаш учун 7 млрд. сўм сарф қилиш мўлжалланган.

350 минг нафардан зиёд аёлнинг меҳнат ва турмуш шароитини яхшилаш, нафақага чиқиш арафасида турган, фахрий ва ёш болали аёлларнинг даромадларини ошириш, болаларни тарбиялашдаги имкониятларини кенгайтириш учун дастурда кўзда тутилгандек қатор қонуний чора-тадбирлар амалга оширилмоқда.

Айрим оғир ишларда банд бўлган аёллар учун қўшимча имтиёзлар жорий этиш чоралари кўрилмоқда. Бу каби қўшимча қонуний имтиёзларнинг кучга кириши бюджетга 142 млн. сўмга тушмоқда. Агар бюджет ташкилотларида ишлаётган ва уч ёшгача боласи бўлган аёлларнинг иш кунини бир соатга қисқартиришни оладиган бўлсак, бу пулга чаққанда 1,9 млрд. сўмга айланади.

Давлатимизнинг аёллар турмушини енгиллаштириш уларнинг ҳаётини янада мазмунли қилиш учун қўйилган бу тамал тошлари Юртбошимизнинг нақадар инсонпарварлигини, болапарварлигини ва аёлпарварлигини намойиш қилиб турибди. Албатта мамлакатимиз тараққиёти жараёнида мазкур тадбирлар янада кенгайиб ва салоҳиятли мазмун касб қилиб бораверади. Чунки, келажаги буюк давлатни қуришнинг муҳим заминларидан бири аёл меҳнатини енгиллаштириш, турмушини фаровон қилиш, ҳуқуқини ва эркини янада кенгайтиришни ташкил этади.

Муборак Ҳадисларда айтилганидек, аёлларни фақат пасткаш одам хўрлайди. Аёл зоти ўзининг борлиғи билан шунчалик мусаффоки, шунчалик тиниқ ва баркамолки, мен уларни руҳий мавжудоти, дегим келади ва уларга нисбатан ҳақорат сўзини ишлатган кимсани ёки уларни камситганни инсон зотидан бегоналашган махлуқ дегим келади. Ахир инсоннинг борлиғи аёлдан бошланса, инсон жамиятда қандай ўринга эга бўлмасин, у албатта шу азиз ва мўътабар аёлнинг бағрида, қўлида ўсади ва унади, унинг яхши ва ёмон кунларида ҳам, шу она куяди, ачинади, ғурурланади. Шунинг учун ҳам уларни онаизор, дейди халқимиз.

Ҳурматли Юртбошимиз айтганлари сингари, худонинг марҳамати билан оилани оила қиладиган зот, бу аёлдир. Миллатни миллат қиладиган, юртни юрт қиладиган ҳам аёлдир. «Биз,-дейилади Президентимизнинг Ўзбекистон хотин-қизларига йўллаган табригида, хонадонимиз кўрки, юртимиз бекаси бўлмиш аёл зотидан авлодлар силсиласини давом эттираётган, ҳаётимизнинг гўзаллиги ва осойишталигини кўз қорачиғидек сақлаб келаётган оналаримиз, опа сингилларимиздан умрбод қарздормиз. Улар туфайли бу дунёда муҳаббат ва мурувват, инсоф ва диёнат доимо барқарордир. Жаннат оналарнинг оёғи остида, деб бежиз айтилмаган ахир».

Лекин ҳаётда онда-сонда бўлса ҳам аёллар қадрини ҳақорат қилувчи, уларни жабрловчи «инсонлар» учраб туради. Оламни мунаввар қилувчи мўъжазгина, фақат севги ва муҳаббат учун, қўшиқ ва шеър учун, ҳаёт зийнати учун яратилган аёл қалби ва танаси озорланмаслиги лозим. Жамиятда бундай ҳолларга мутлоқ ўрин бўлмаслиги учун жамиятимизнинг барча аъзолари ўзларини жавобгар деб билишлари керак. Чунки Юртбошимиз айтганлари сингари улуғ донишмандлар Ватанга энг муносиб таъриф излаганда уни аёл сиймосига қиёс этганларида катта маъно бор. Дунёда муқаддас деган сўзга энг муносиб зот ҳам аёлдир. Аёлни ҳақоратлашга, уни беҳурмат қилишга, уни таҳқирлашга, қийнашга ҳеч кимнинг ҳаққи йўқ, бўлиши ҳам мумкин эмас.

Албатта бундай камчиликни бартараф қилишда, менинг назаримча, икки жиҳатга кўра талай ишларни амалга ошириш керак. Уларнинг бири аёллар ҳуқуқлари соҳасида Ўзбекистон Қонунларини янада мукаммаллаштириш, унинг ҳолатларини ойдинлаштириш, аёлларни ҳақоратлаш ва таҳқирлашга мутлақо йўл бермайдиган махсус моддаларни киритиш лозим. Иккинчи томондан эса, аёлларнинг ҳуқуқий маданиятини ошириш, ҳуқуқий саводхонлигини кўтариш ишини жиддий йўлга қўйиш керак.

Баъзан бизнинг турмушимизда шарқоналик, ўзбекчилик деган ақидалар устунлик қилиб аёлларимиз гоҳо ўзларининг оддий ҳуқуқларини ҳам ҳимоя қила олмайдилар.

Мустақил Ўзбекистоннинг мустақил аёли ҳақ-ҳуқуқини таниган, ўзининг шахсини истаган ҳолатда ҳимоя қила оладиган мустақил ва эркин аёл бўлмоғи керак.

Биз бир нарсани ўзимизга шиор қилиб олмоғимиз керакки, фақат ва фақат эркин, оқила, андишали, ватанпарвар аёллардан эркин, Ватан учун жонини фидо қиладиган фарзандлар туғилади. Эркин аёллargина фарзандларини эркинлик руҳи билан озиқлантира олади. Шунинг учун ҳам муҳтарам Президентимиз Конституциямизнинг 6 йиллигига бағишланган тантанали мажлисда «Мен, инсонни инсон қиладиган ҳам, майиб-мажруҳ, бахтиқаро қиладиган ҳам оиладир, деган фикрни айтиб ўтган эдим. Шу мулоҳазани давом эттириб айтиш мумкинки, Худонинг марҳамати билан оилани оила қиладиган зот бу Аёлдир.

Оилани ҳам, жамиятимизни ҳам бирлаштириб, унга файзу баракот киритадиган, хонадонимизни меҳр-муҳаббат, нафосат, эзгулик нури билан мунаввар қиладиган зотлар ҳам аслида мўътабар оналаримиз, мунис опа-сингилларимиздир»,-деган эдилар.

Бугунги кунда жамиятимизда эркин қизлар ва аёлларни шакллантириш бобида бениҳоя катта сиёсий-иқтисодий, ижтимоий ва маънавий ишлар амалга оширилмоқда. Шулардан бири уларни ижтимоий ҳимоя қилиш ва унинг самарадорлигини ошириш бўлса, иккинчиси эса, уларга бугунги кун талабига жавоб бера оладиган таълим ва тарбияни бериш ҳисобланади.

Биз Республикамизда Олий ва ўрта махсус таълимига эга бўлган мутахассисларнинг ҳар иккинчиси аёл эканлиги билан ғурурланамиз. Илмий ходимларнинг 37фоизи, шу жумладан фан докторларининг 11 фоизи, фан номзодларининг 26 фоизи хотин қизлардан иборат. Ўзбекистонда 2 нафар аёл Ўзбекистон Республикаси фанлари Академиясининг ҳақиқий аъзоси, 9 нафар аёл фанлар Академияси мухбир аъзосидир.

Ўзбекистонда миллий кадрларни тайёрлаш дастурини амалга ошириш жараёнида, хусусан, қизларимизнинг илмий салоҳиятини бениҳоя юқори қилиш йўлида бир талай илмий педагогик ва ташкилотчилик ишларини амалга оширмоқдамиз. Шулар жумласига Олий ўқув юртларида қизларимиз учун керакли барча шарт-шароитларни яратиш, улар билан алоҳида ишлаш учун кафедраларнинг етакчи профессор ва ўқитувчиларини бириктириб қўйиш, талабалар уйларида уларнинг яшаш ва дарс қилишлари учун барча қулайликларни туғдириш, дам олишлари учун институт профилакторийлари ҳамда ёзги соғломлаштириш оромгоҳларининг ишини юқори савияда уюштириш, иқтидорли талабалар билан ишлашнинг мазмунини бойитиш, турли хилдаги кўрик, олимпиадаларга кўпроқ қизларни тайёрлаш, чет эл университетларида таълимни давом эттириш учун иқтидорли қизларни танлаш шулар жумласига киради.

Албатта, инсоннинг мустақил бўлиши учун биринчи галда у ўқимишли, ақлли, доно, ишбилармон бўлиши керак. Аёл ақлли бўлгандагина у эркин бўла олади. Шунинг учун биз бугун қизларимизга ёшлигиданоқ ҳар томонлама ўсишлари учун керакли барча шароитларни яратишимиз керак. Бу ҳар томонлама тарбия ўз ичига айни вақтда меҳнат тарбиясини, ҳуқуқий, аҳлоқий, маънавий ва жисмоний тарбияни олмоғи лозим.

Қизларимиз, аёлларимиз жисмонан бақувват бўлиши бизнинг бундан кейинги тараққиётимизнинг муҳим заминларидан биридир. Бизнинг қизларимизнинг идеали машҳур Тўмарис, Бибихоним, Зебунисо, Барчиной, Нодирабегим кабилар бўлиши керак. Чунки улар ўзларида ақлий ва жисмоний баркамолликни бенуқсон уйғунлаштирганликлари билан, ўзларининг жасорат ва матонатлари, ақл-заковати, нафосат ва назокати билан ўчмас ном қолдирган.

Ёшларни маданий, тарихий анъаналаримизга ҳурмат, Ватанга муҳаббат, истиқлол ғояларига садоқат руҳида тарбиялаш, қизларни оилавий турмушга тайёрлаш, тадбиркорлик ва касб-ҳунарга ўргатиш бугунги куннинг долзарб масалаларига айланиб қолди. Ёш аёллар, қизларни иш билан банд қилиш, уларнинг тадбиркорлик ташаббусларини амалга оширишга, кичик ва ўрта бизнесда, айниқса, қишлоқ жойларида уларни қўллаб-қувватлаш, уларга ҳуқуқий ва ижтимоий шарт-шароитларни кенгайтириш муҳим аҳамият касб этмоқда.

Аёл ва тадбиркорлик деганда биз ёввойи «бозор» муносабатлари асорати ҳисобланган, онда-сонда кўзга ташланадиган елкасига катта қоп кўтарган, бошларини қалин рўмоллар билан боғлаб, совуқ тунларда мол солинган қоплар орасида ўтирган, ёки ярим тунда бўладиган кўтара савдода эркаклар билан баббаровар чанг ютиб, бақириб-чақириб савдо қилаётган аёлларни аксинча, рўзғор саришталиги билан ижтимоий меҳнатни тадбиркорлик билан қўшиб олиб борувчи, оғир жисмоний меҳнатлардан мутлоқ қутулган, асосан, тарбия, маориф, маданият, аёлларга хос бўлган меҳнат турлари билан машғул бўлган гўзал инсонларни кўз олдимизга келтирмоғимиз даркор.

Тарихдан маълумки, Соҳибқирон Амир Темурнинг маликалари бўлган Сарой Мулк хоним замонасининг юксак идрокли, фаросатли, тадбиркор ва ақл-заковат, ҳусн латофат соҳибаси бўлган. Сарой Мулк хоним-Бибихоним инсонпарвар, ватанни севгучи, мамлакатнинг сиёсий, ижтимоий, иқтисодий ва маданий ҳаётидан яхшигина хабардор бўлган. Салтанат ишларида доно маслаҳатлари билан қатнашиб турган аёл эди. Амир Темур Бибихонимга ошкора бўйсунмаган бўлса-да, бироқ, унинг оқилона маслаҳатларига ўзида қандайдир эҳтиёж сезиб турган. Нақл қилишларича, Амир Темур Эронга қарши юриш бошлаганида, Исфахоннинг қамали кўпга чўзилиб, қўшинни озуқа билан таъминлашга маблағ етишмай қолади. Ниҳоят, Амир Темур Самарқандга чопар йўллаб, Сарой Мулк хонимга мактуб жўнатади. Унда «Қўшиннинг захираси тугади, хазинадан зар юборинг», дейилганди. Сарой Мулк хоним мактуб мазмунидан огоҳ бўлгач, мактубнинг орқа томонига «Улуғ амир, зарингиз тугаган бўлса сиёсатингиз ҳам тугадими?» - деб ёзади ва уни чопарга тутқазади. Мактубни олгач Амир Темур Сарой Мулк хонимнинг нима демоқчи эканликларини тушуниб, шундай тадбир қўллайдики, ҳам иқтисодий танглиқдан чиқадилар, ҳам Исфахон шаҳрини забт қиладилар.

Аёлларнинг ижтимоий ҳаётдаги қадрининг ортиши келажагимиз қандай бўлишлиги замини ҳамдир. Юртбошимиз айтганлари сингари «Биз бугун ёш авлод тарбиясига ҳар қачонгидан ҳам катта аҳамият бермоқдамиз. Бизнинг энг катта ишончимиз, мадад-таянчимиз, бу ўсиб келаётган ёш авлодимиздир. Аввал айтганимиздек, мен ўзимнинг тақдиримни ҳам мамлакатимиз ва мустақиллигимиз тақдири ва келажагини ҳам ана шу ёшлар қиёфасида, уларнинг пок қалби, эркин тафаккури, мустаҳкам иродаси ва дунёқарашида кўраман. Албатта, халқ тақдири, миллат истиқболи учун ҳал қилувчи аҳамиятга эга бўлган бу улуғ масъулиятли иш фақат оналарнинг қўлидан келади».

Она ва Ватанни биз юқорида уйғун дедик, бир дедик, ҳамоҳанг дедик ва ҳамюрак дедик. Шундай экан, Ватанни севган, уни ардоқлаган, унга ўзининг қалбини, жонини фидо қилган, Ватан деб ёниб яшаган аёлдан худди шулардек фарзандлар ўсиб унсин. Падаркушлар, ватангадолар, ватанфурушлар инсоний қонуниятга кўра эмас, ғайри-табиий тасодифларга кўра дунёга келган. Бу падаркушлар, ватанфурушлар онаизорни хор қилган, эл-юрт олдида уларни сазойи қилган инсон қиёфасидаги махлуқлардир. Улар пешонаси ярқираб турган Ватанга, бегуноҳ халққа тиғ кўтарган разиллар, қуёшга ўт очган аждаҳолардир. Табаррук ва мусаффо она қалбида бундай муртадларнинг бўлиши Оллоҳ таоло олдида ҳам катта гуноҳдир.

Юртимиз келажаги, буюк давлатнинг пойдеворини улуғ ниятлар билан пешма-пеш қўйиб бормоқда. Бу ишда эл ардоқлаган ва суйган назокатли онахонимизнинг оқибатли фарзандлари ҳурматли Президентимиз бош-қош бўлиб туришининг ўзи энг катта бахтдир. Халқнинг Президентимиз атрофида бир жон, бир тан, бир руҳ бўлиб бирлашиши қудратли кучдир. Бу куч она алласи, она меҳри ва орзу-ҳавасларига тўйинган кучдир.

Муносабат

ЁШЛАР ҚАЛБИГА ЙЎЛ ТОПАЙЛИК!

Куни кеча матбуотда эълон қилинган Президент Ислом Каримовнинг Ўзбекистон Миллий ахборот агентлиги мухбири саволларига жавобларини қайта-қайта ўқидим. Ўқиган сари уни мазмун-моҳиятини янада теранроқ, чуқурроқ англагандай бўлдим. Зеро, бу - қалбимиздаги, дилимиздаги гаплар!

Касбим бевосита эндигина улғаяётган, катта ҳаётга қадам қўйиш арафасида бўлган ёшлар билан боғлиқлиги сабаб ҳамкасбларим билан ушбу мавзуда фикрлашдик. Мана уларнинг фикр-мулоҳазалари:

Аъзам ҚОДИРОВ, инглиз тили ўқитувчиси, I даражали «Соғлом авлод учун» ордени нишондори:

- Президентимизнинг ЎзА мухбири саволларига жавоблари биз - муаллимлар, мураббийлар учун ўзига хос дастуриламалдир. «Ёшлар онгида асло бўшлиқ бўлмаслиги керак, у истиқлол ғоялари билан тўлдирилиши лозим. Илгари ким эдик, ҳозир-чи? Бобою бобокалонларимиз ким эди?» дея таъкидлаб, ана шу саволларни оддий тушунарли сўзлар билан очиб берган Юртбошимизга камарбаста бўлмоғимиз лозим. Дарвоқе, биз ўқувчиларимизнинг дарсдан бўш пайтларида нималар билан машғуллигини синчиклаб кузатяпмизми?

Она-Ватан, истиқлол, миллий қадриятларимиз тўғрисида ошкора суҳбатлар уюштиряпмизми? Ёки ўқувчиларга маълум фанлардан билим бериш билангина чекланиб қоляпмизми? Ахир халқимиз «олим бўлиш осон, одам бўлиш қийин», деб бежиз айтмаган. Демак, ўқувчиларимизни Ватанни севувчи баркамол инсон қилиб тарбиялаш борасидаги ишларимизни қайта кўриб чиқишимиз лозим.

Мунаввар НОСИРОВА, маънавият ва маърифат ишлари бўйича директор ўринбосари:

- Лицейимизда «Фидойилар» клубини ташкил этганмиз. Унда ҳуқуқ, экология ва атроф-муҳит, саломатлик мавзуларида тез-тез мулоқотлар ўтказиб турибмиз. Шу клуб раҳбари сифатида мен истиқлол, Ватанга садоқат, дин ниқоби остидаги бузғунчилар, Ислом динининг моҳияти каби мавзуларни бош йўналиш қилиб олишни режалаштирдим. «Камолот» жамғармаси, ҳуқуқ-тартибот идоралари ходимлари, маҳалла оқсоқоллари, нуронийлар, имом-хатиблар билан ошкора мулоқотлар ўтказишни мунтазам йўлга қўямиз. Президентимизнинг «Ҳушёрликка даъват» дея номланган интервьюларида баён этилган теран фикрлар бизга асосий дастур бўлади.

Равшан НАВРЎЗОВ, биология фани ўқитувчиси:

- Келинглар, бир аниқ тадбир ўтказайлик. Ҳар қайси ўқитувчимиз шу бугундан бошлаб, ўзи яшаётган кўча ёки маҳалла фаолларини - ёшу-қарисини тўплаб, Президентимизнинг ЎзА мухбири саволларига жавобларини ўқиб берсин. Кўпдан - кўп фикр чиқади. Мунозаралар жонли тус олишига шубҳа йўқ. Келинг, таътил давримизда ана шундай хайрли ишга бош-қош бўлайлик. Бу - халқпарвар ва куюнчак Президентимизнинг ишларини қўллаб-қувватлашга қўшган камтарона ҳиссамиз бўлсин.

Усмонхон НОСИРОВ, тарих фани ўқитувчиси, аспирант:

- Мен бу таклифни чин дилдан қўллаб-қувватлайман ва шунга қўшимча қилмоқчиман. Бу ташаббусимиздан туман халқ таълими бўлими раҳбариятини огоҳ этайлик. Ҳозир минглаб ўқитувчилар таътилда. Ана шу зиёлиларимиз ҳам ўзлари яшаётган жойларда тарғибот ишларини кучайтиришлари зарур.

Омон ЗАРИПОВ, Бухоро туманидаги иқтидорли болалар лицей-интернати директори:

Президентимизнинг Ўзбекистон Миллий ахборот агентлиги мухбири саволларига жавоблари бизнинг жамоамизни ана шундай хайрли ишга ундади. Биз, зиёлилар халқ ичига кириб борсак, ёшлар қалбига йўл топсак, Президентимиз атрофида янада жипслашсак, янада ҳушёр бўлсак, албатта буюк мақсадларга эришамиз. Зеро, доно халқимиз бирлашган ўзар, деб бекорга айтмаган.

(ЎзА).

ҲИССАДОРЛАР ШИЖОАТИ

Урганч ёғ ҳиссадорлик жамияти мустақил республикамизда фаолият кўрсатаётган мазкур турдаги йирик жамоалардан бири ҳисобланади. 850 нафар ишчи-хизматчи меҳнат қилаётган мазкур жамоа цехларида 4 хилдаги ёғ маҳсулотлари тайёрланиб истеъмолчиларга етказиб берилмоқда. Ишлаб чиқарилаётган қадоқланган ёғ харидоргир. Корхонада ёғни замонавий технология асосида полиэтилен идишларга қадоқлаш ишлари ҳам ниҳоясига етказилмоқда.

Корхона маъмурияти эса ишчиларга ҳар томонлама қулайлик яратган. Тиббий марказ, соғломлаштириш маркази, ошхона, нонвойхона, чойхона шулар жумласидандир. Бу эса иш унумини таъминламоқда.

Суратда: Оператор Давронбек Курезов.

Р.ЖУМАНИЁЗОВ (ЎзА) олган сурат.

1. ЎҚУВ ДАСТУРЛАРИГА КИРИТИЛСА

(Давоми. Боши 1-бетда)

тон Олий Мажлисининг XIV сессиясида Республика Президенти Ислом Каримов ёшлар тарбияси ҳақида қанчалик қайғуриб гапирдилар. Оромгоҳлар иши, кадрлар тарбияси, умуман тарбия иши юзасидан менда ҳам бир қатор фикр-мулоҳазалар бор.

Ҳаммамизга маълумки, болаларни ёзги соғломлаштириш оромгоҳи мактаблардаги тарбия ишининг давомидир. Демак, таълим-тарбия ишини сусайтирмаслигимиз керак.

Оромгоҳларда мавсум бошланди. Лекин тарбиячи, бош етакчи билан таъминлашда қийинчиликлар сездик. Суҳбатлардан кўриндики, ишга олган ёш кадрларимизда билим, малака етишмайди. Ҳозирги болалар анча пишиқ, билимли, кўп нарсадан хабардор. Тарбиячи ва етакчилар билим жиҳатидан анча баланд ва ёшларни эргаштира оладиган бўлишлари керак. Хўш, бу ишни тўғри йўлга қўйиш учун нима қилиш керак? Илгари Олий ўқув юртлари ва халқ таълими вазирликларида оромгоҳларга кадрлар етиштириб бериш юзасидан ўқув режаларига дастурлар киритиларди. Улар мактаблар билан бирга болаларни соғломлаштириш оромгоҳларига ишлаб чиқариш тажрибаси учун кадрлар тайёрлаб беришарди. Юқори курс студентлари оромгоҳларга ишлашга келардилар. Бу ерда келгуси педагогик фаолиятлари учун билим, тажриба, кўникма йиғардилар, ўз устиларида ишлардилар. Яхши кадр бўлиб етишишларида улар учун ҳам бу жараён ниҳоятда фойдали эди. Болалар масканидаги иш фаолияти учун баҳо қўярдик, олий ўқув юртларига тавсиянома жўнатардик. Бу икки томонлама масъулият ҳам эди.

Ҳозир бундай тажриба, дастур Олий ўқув юртлари ҳамда Халқ таълими вазирликларига қарашли олий ўқув юртлари ўқув дастурларидан олиб ташланган.

Мустақил юртимизнинг ўз йўли бор. Ёшларимизни истиқболли ва шонли йўллардан бошлаб бормоғимиз даркор. Оромгоҳларда асосий ишлар давлат тилида олиб борилмоғи керак. «Маънавият ва маърифат» хоналарини ташкил этиш билан бирга, уни тарбия ўчоғига айлантириш даркор. Ватанни севиш, миллий анъаналарни ўрганиш ва давом эттириш, тарихий бой маданиятимизни чуқур эгаллаш каби кўп савобли ишларни қилмоғимиз талаб этилади. Байрамларни ўтказиш, турли ўйинлар воситаси билан ўғил-қизларни тарбиялаш усулларини яратмоғимиз даркор. Бу борада ишлар кўп.

Қиссадан ҳисса деганларидек, бугун кадрлар масаласида қийналиб турибмиз, ёш авлод тарбияси ишидаги бу қиррага алоҳида эътибор бермоғимиз ҳам қарз, ҳам фарз деб ўйлайман. Шу йил 21 майдаги Ўзбекистон Вазирлар Маҳкамасининг... болаларни соғломлаштириш ва ёзги дам олиш Республика комиссияси мажлисининг «Баёни»да «Болалар оромгоҳларига жалб этиладиган педагогика олий ўқув юртлари талабаларининг имтиҳонларини муддатдан олдин топширишларига имкон яратсин. Уларни болалар оромгоҳларида ишлаган даврини, педагогик практикадан ўтиш дастурига киритилишини кўзда тутсин» дейилади ва бу айни муддаодаги ишдир. Ҳозир янги ўқув йилига тайёргарлик ишлари бормоқда. Агар Олий ўқув юртлари ва халқ таълими вазирликлари (болалар оромгоҳларига кадрлар тайёрлашни) ўқув дастурларига киритсалар мақсадга мувофиқ бўлур эди. Олимларимиз, болаларни соғломлаштириш оромгоҳларида тарбия ишларини олиб бориш юзасидан тадқиқот ишларини олиб бориб адабиётларда эълон қилсалар, нур устига нур бўлар эди.

Суҳбатдош: Будир ПЎЛАТОВ.

Касаба уюшмалари шифо масканларида

«Чимён»: САЛОМАТЛИККА КАФОЛАТ

«Чимён» санаторийси Олой тизмасининг Қатрон-тоғ этакларида денгиз сатҳидан 700 метр баландликдаги Олтиариқсой соҳилида жойлашган. Унга энг яқин шаҳарлар Фарғона, Марғилон, Қўқон, Наманган ва Андижон ҳисобланади. Водил, Арслонбоб ва Шоҳимардондаги дам олиш масканлари ана шу ҳудуд атрофидадир.

Сиҳатгоҳнинг ёқимли иқлими, бу ердаги бошқа шифобахш омиллар қаторида алоҳида ўрин тутади. Ёғингарчилик кам бўлади. Ҳаво намлиги ва атмосфера босими деярли ўзгармайди. Йил давомида қуёшнинг нур сочиб туриши 2500-2700 соатга тенгдир. Бу кўрсаткич Сочи ва Кисловодскда 2100 соатдан сал кўпроқни ташкил этади.

МЎЪЖИЗАВИЙ ТОПИЛМА

30-йилларнинг бошларида нефт қидирувчилар Чимён қишлоғи теварагида иш олиб борарди. Қазилаётган қудуқларнинг бирида нефт нишонаси пайдо бўлганида бурғуловчиларнинг бошлари осмонга етганди. Лекин бу қувонч узоққа чўзилмади. Чунки орзиқиб кутилган нефт ўрнига ер остидан қандайдир яшил-қорамтир, ўткир ҳидли, истеъмол қилишга яроқсиз иссиқ сув фаввораси отила бошлади. Кончилар сув нафасининг қайтишини бир неча ўн кунлаб кутишди. Ниҳоят, нефтчиларнинг ҳафсаласи пир бўлиб, жойни ўзгартиришга мажбур бўлишди. Очилган иссиқ сув эса ўз ҳолига ташлаб қўйилди.

Маҳаллий аҳолининг ривоят қилишларича, бозордан юк ортиб келаётган бир от-арава эгаси билан йўл четида пайдо бўлиб қолган қора ҳалқоб сувга ағдарилиб кетади. Арава ва юкларни бадбўй сувдан чиқариб олиш учун йўловчи бир неча кун овора бўлади. Унга ёрдам бермоқчи бўлганлар ҳам шу сувда «чўмилиш»га мажбур бўладилар. Ёрдамчилардан бири баданидаги тошма мазкур мажбурий муолажадан тузалиб бораётганини ва ўзини бардам ҳис қилаётганини сезиб қолади. У кейин ҳам ювиниб тургани учун дардига шифо топади ва бу ҳақда Чимён чойхонасида гап тарқатади. Сувга тушган отнинг оёғидаги қўтир йўқолиб кетиб, териси майин бўлиб қолади. Ана шундан кейин бу мўъжиза сувдан шифо топиш учун фойдалана бошлайдилар. Беморлар оёқларини сувга солиб ўтириш, баданларига суртиш, ювиниш каби муолажаларни оладилар ва яхши натижаларга эришадилар.

Кейинчалик олимлар томонидан бу шифобахш сув ва маҳаллий иқлим чуқур ўрганилади. 1947 йил Чимён қишлоғидаги ана шу мўъжиза булоқ ёнида олтингугуртли минерал сув муолажалари ёрдамида ревматизм, экзема, бод, бўғин ва юрак-қон томирлари, қон алмашинувининг ёмонлашуви хасталикларини даволовчи кичик мавсумий шифохона ташкил этилади. Бир неча йилдан сўнг у бальнеологик шифохонага айлантирилади. Ва ниҳоят, 1979 йил «Чимён» санаторийсига асос солинади. Мана, 20 йилдирки, Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси қошидаги Курортлар бошқармасига қарашли мазкур сиҳатгоҳда минглаб ҳамюртларимиз ҳамда хорижий фуқаролар саломатликларини тиклаб, меҳнат қучоғига қайтмоқдалар. Бунда оромгоҳнинг очилишидан бери бош ҳаким вазифасида ишлаб келаётган Карим Раҳмоновнинг ҳиссаси каттадир. Чунки у сиҳатгоҳни сўлим, гўзал масканга айлантириш, билимли, тажрибали шифокорлар сафини кенгайтириш ва бошқа хайрли ишларда бош-қош бўлди.

МИЖОЗ ТАЛАБИ - ҚОНУН

- Оромгоҳ йўлланмасига бўлган талаб нафақат республикамиз, балки хорижий давлатларда ҳам ортиб бормоқда, - дейди бош ҳаким. - Хусусан, Ўзбекистонда жойлашган кўплаб халқаро ташкилотлар ва қўшма корхона маъмуриятлари сиҳатгоҳ билан кўп йиллик шартномалар тузишга тайёр эканликларини маълум қилишмоқда. Шунинг учун оромгоҳ моддий-техника базаси, хизмат кўрсатиш маданиятини янада яхшилаш ва биноларни жаҳон андозалари даражасида қайта қуриш талаб этилмоқда. Бу юмушларни амалга оширишда Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерациясининг беминнат ёрдамларини алоҳида таъкидлаб ўтиш жоиз. Шу йилнинг ўзида Федерация томонидан ажратилган 25 миллион сўм эвазига санаторийнинг 4-корпуси Европа андозалари талабига жавоб берадиган даражада қайта таъмирланаётганини бунга мисол қилиб келтирса бўлади. Буюртмачи Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерациясининг капитал қурилиш бошқармаси бўлган нуқтада таъмирлаш ишлари шу йил апрел ойи охирида бошланган эди. Шунга қарамасдан ҳозирги кунгача бинонинг том қисмида қилиниши керак бўлган ишлар 100 фоизга бажарилди. Электр билан боғлиқ ишлар эса 70 фоизга адо этилди. Бино қайта таъмирлангандан кейин унинг ҳар бир хонасида музлатгич, кондиционер, телевизор, қўшимча дам олиш хоналари бўлади. 2000 йилда Федерация томонидан санаторийни таъмирлаш учун яна 100 миллион сўм ажратилиши кўзда тутилмоқда. Шуни ҳам таъкидлаб ўтиш керакки, санаторий учун йўлланмаларнинг 70 фоизидан кўпроғи Федерация ёрдамида сотилмоқда. Йўлланмага тўланадиган маблағнинг асосий қисми касаба уюшмалари ҳисобидан қопланаётганлиги меҳнаткашларга катта ёрдам бўлмоқда.

Сиҳатгоҳда қишга тайёргарлик ишлари ҳам жадал суръатларда олиб борилмоқда. Жорий йилда бунинг учун 7 миллион сўм маблағ ажратилган. Айни чоғда канализация сув ўтказиш қувурлари қайта таъмирланмоқда, яроқсизлари алмаштирилмоқда.

Маъмурият мижозларнинг таклиф-истакларини ҳисобга олиб ҳозирги кунда йўлланмаларни тўловнинг турли усулларида сотмоқда ва ички имкониятлардан келиб чиқиб даволанувчиларни йилнинг тўрт фаслида қабул қилиб олмоқда. Хоҳловчилар эса бу ерга келиб пулли хизмат бўйича мутахассис шифокорлар назорати остида керакли муолажаларини олишмоқда. Сиҳатгоҳда бундай мақсадлар учун 50, кичик ёшдаги болалар билан дам олувчилар учун эса 100 ўрин ажратилган. Болалар ҳам алоҳида назорат остида даволаниб, 5 маҳал иссиқ овқат билан таъминланаяптилар. Оилалилар учун барча маданий-маиший шароитларга эга бўлган кўп хонали алоҳида бино ажратилган.

СОФ ҲАВО - ТАНГА ДАВО

Бош ҳакимнинг даволаш ишлари бўйича ўринбосари Лазокат Боймирзаева билан сиҳатгоҳ ҳудудини айланар эканмиз, бу ерда дам олувчилар учун барча шарт-шароитларнинг яратиб берилганлигининг гувоҳи бўлдик. Масалан, замонавий 2 қаватли бинодаги табиий манбалар (водород сульфидли, ваннахоналар, гиёҳли ваннахоналар, балчиқ, шам, тоғ муми) билан таъминланган муолажа бўлимлари, электр билан даволаш, тишни даволаш, гинекология, андрология, турли лабораториялар, фитобар, спорт ва бадантарбия майдонлари, турли услубдаги уқалаш хоналари, чўмилиш тошҳовузи ва бошқалар беморларнинг шифо топишига кафолатдир. Кўп қаватли 5 та кўркам ётоқ биноси, 2 қаватли ошхона, таркибида қишки кинотеатр, кутубхона, рақс клуби, биллиард ва бошқа кўнгилочар ўйинлари бор маданият саройи ишлаб турибди. Ресторан, бар, чойхона, почта ва бошқа маиший хизмат кўрсатиш нуқталари доимо очиқ. Биноларнинг барчаси рассом-дизайнерлар томонидан юксак дид билан безатилган. Боғдаги сайлгоҳ йўлак ва сўқмоқлар, болалар майдончалари, мўъжаз суҳбатгоҳлар, сой соҳилига олиб тушувчи зиналар, фаввoралар, сайроқи қушларнинг нағмаси билан оромгоҳ янада файзлидир.

Дам олувчиларнинг бўш вақтларини кўнгилли ва мазмунли ўтказиш учун барча чоралар кўрилган. Сиҳатгоҳ қошидаги «Марварид» миллий дастаси уюштирадиган концерт ва рақс кечалари, элга танилган қўшиқчи ва сўз усталарининг чиқишлари, шоирлар, ёзувчилар, рассом ҳамда бастакорлар билан учрашувлар шулар жумласига киради. Шунингдек, тарихий ёдгорликларга, Фарғона водийси шаҳарларига саёҳатлар уюштириб турилади. Спортнинг хилма-хил турлари бўйича мунтазам равишда мусобақалар, соф ҳавода турли кўнгилочар ўйинлар ташкил қилинади. 6 мингдан ортиқ китоб заҳирасига эга бўлган кутубхона ва ҳар куни куни янги-янги газеталарни етказиб берадиган дўконлар ҳам дам олувчилар хизматидадир.

СОҒЛИҚНИ ТИКЛАШ ОМИЛЛАРИ

Бахтиёр Қурбонов «Асакаёғ» ҳиссадорлик жамиятида муҳандис вазифасида ишлайди. Бундан икки-уч йил муқаддам у асаб касаллигига чалинганди. Шифокорлар «Чимён» санаторийсида даволанишни тавсия этишди. Шу боис у ўтган йили мазкур оромгоҳда дам олиб, соғлигини тиклаб кетди.

- Сиҳатгоҳ ёқиб қолгани учун бу йил ҳам меҳнат таътилини шу ерда ўтказишга аҳд қилдим, - дейди унинг ўзи. — Ўзим билан бирга ишлайдиган дўстим Абдурасул Иброҳимовни ҳам олиб келдим. Минерал ванна, массаж, электрофарез, парафин ва бошқа муолажаларни олдим. Ҳозир асабларим яхши. Шунинг учун тажрибали шифокор ва ҳамширалардан жуда миннатдорман.

- Мен бу ерга турмуш ўртоғим билан келганман, - дейди самарқандлик Маъмуржон Тоиров. - Келганимизга унча кўп бўлмаганлигига қарамай, ўзимизни яхши ҳис қилаяпмиз. Чунки бу ерда яхши даволаш билан бир қаторда дам олиш учун ҳам ҳамма шароитлар муҳайё экан. Масалан, биз ётган хонада телевизор, музлатгич ишлаб турибди. Хона ҳар куни тозаланиб турилади. Шифокору ҳамшираларнинг хушмуомалалигини айтмайсизми. Ундан кейин оромгоҳ ҳудудининг тозалиги ва бошқа шароитлар ҳам соғайишимизни тезлатмоқда.

Санаторийда ҳаммаси бўлиб 465 нафар тиббиёт ходими ишлайди. Уларни ҳозирги бозор иқтисодиёти шароитида ижтимоий ҳимоялаш учун маъмурият касаба уюшмаси билан биргаликда анча юмушларни амалга оширмоқда. Масалан, бу ерда ишчилар ошхонаси бўлиб, унда барча тиббий ходимлар текин овқатланишади. Шифокор, ҳамшира ва ходимларнинг ҳаммаси бепул кийим-кечак билан таъминланган. Ходимларнинг биринчи синфга борадиган фарзандларига портфел ва ўқув қуроллари ажратилади, зарарли ишда ишловчиларга сут ва мева шарбати берилади. Шунингдек, ишловчилар ҳар йили бир марта даволаниш ҳуқуқига эгадирлар.

Бувиш ая Ортиқова Чимён қишлоғида истиқомат қилади. Ёши 72 да. Санаторийда ишламаган. Шунга қарамасдан унинг кам таъминланганлиги ҳисобга олиниб сиҳатгоҳ томонидан ёрдам берилаётир. Бундан ташқари, оромгоҳ қишлоқнинг 23,16-мактабларига ўқув қуроллари олиш учун 100 минг сўм маблағ ажратади. Маҳалла фуқаролар йиғини хонасини жиҳозлаш ва маҳаллани газлаштиришда баҳоли қудрат ёрдам берди.

Хуллас, бугунги кунда «Чимён» санаторийсида йилига минглаб дам олувчилар ўз саломатликларини тиклаб кетишмоқда. Бунинг билан сиҳатгоҳ жамоаси «Соғлом авлод учун» миллий соғломлаштириш ҳаракатига муносиб ҳиссасини қўшмоқда.

Ғулом ЮСУПОВ,
«Ишонч» мухбири.

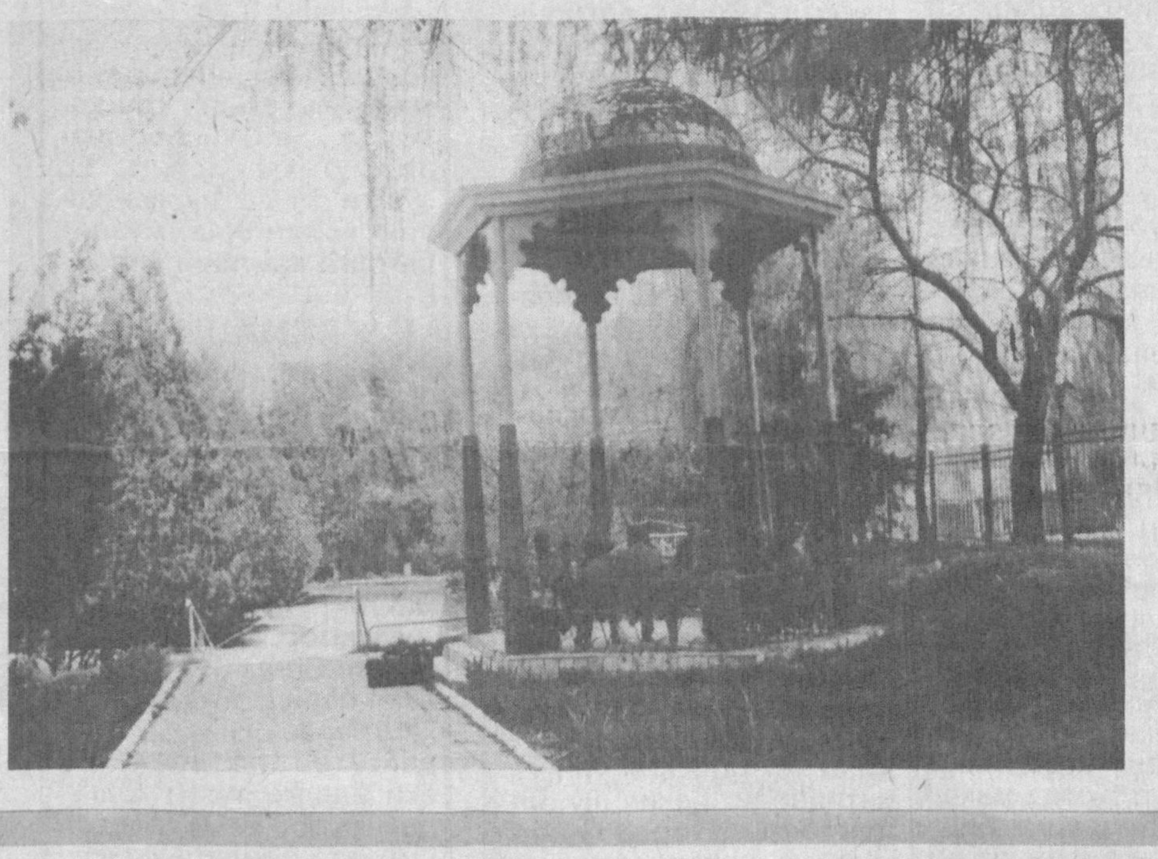

1999 йил — Аёллар йили

ИМТИЁЗЛИ ЙЎЛЛАНМАЛАР

Савдо, матлубот кооперацияси ва аҳолига маиший хизмат кўрсатиш соҳаси ходимларининг касб байрами нишонланмоқда. Бу соҳа ходимларининг хизматидан ҳар бир оила, ҳар бир фуқаро баҳраманддир. Мустақил диёримиз аҳолисининг озиқ-овқат, кийим-кечак ва бошқа зарур эҳтиёжлар билан таъминланишида уларга хизмат кўрсатилишида шубҳасиз, соҳа ходимларининг муносиб ҳиссаси бор. Бозор иқтисодиёти бу касб эгаларини жиддий синовдан ўтказмоқда. Бозор - рақобат майдони. Кишилар ишончини оқлаб, уларнинг эътиборини қозониш осон иш эмас.

Ўзгалар оғирини енгил, мушкулини осон этаётган шаҳримиздаги савдо аҳли, умумий овқатланиш ва матлубот кооперацияси ходимлари ижтимоий-иқтисодий жиҳатдан қандай ҳимояланган?

Уларнинг манфаатларини ҳимоя этаётган касаба уюшмаларининг фаолияти қандай?

Бозор муносабатлари шароитида касаба уюшмаларининг роли янада ошди. 1999 йил - «Аёллар йили» деб эълон қилиниши ўтган йилларда нишонланган «Инсон манфаатлари йили» ва «Оила йили» бўйича қатор тадбирларнинг узвий мантиқий қисми сифатида давом этаётганлиги иқтисодий ислоҳотлар янада чуқурлашиб бораётганлигини кўрсатмоқда. Бу эса ходимларимиз ва уларнинг оила аъзоларини ижтимоий-иқтисодий жиҳатдан ҳимоя қилиш масалалари бўйича касаба уюшма ташкилотлари зиммасига қўшимча масъулият юклайди.

Савдо, умумий овқатланиш, матлубот ва турли шаклдаги тадбиркорлик кооперацияси ходимлари касаба уюшма Тошкент шаҳар қўмитаси ҳам ушбу йилда аёллар манфаатини ҳимоялаш юзасидан ижтимоий, маънавий ва иқтисодий соҳалар бўйича Дастур - йўналиш белгилаб олиб, аёлларнинг ҳар жиҳатдан юксак даражада камол топтиришга катта эътибор бермоқда.

Тармоғимиздаги касаба уюшма қўмиталарининг раислари орасида 102 нафар аёл баракали меҳнат қилиб келмоқда. Касаба уюшма қўмитаси раисларидан Наима Галиаскарова, Сурайё Абдазимова, Насиба Азизова, Ирина Гарина, Озода Рўзметова каби сидқидилдан меҳнат қилаётганлар хизматлари эвазига ҳамкасабалари орасида муносиб ҳурмат ва эътиборга сазовор бўлмоқдалар.

Аёл-дунёни ёритувчи чирой. Аёлнинг фаровонлиги - оила барқарорлигининг асосидир. Оила барқарорлиги эса бевосита жамият осойишталиги, фаровонлиги билан узвий боғланиб кетади.

Тармоқ касаба уюшма шаҳар қўмитаси бу муҳим масалага жиддий ёндошиб, аёлларни ижтимоий ҳимоялаш борасидаги ўз мақсад ва вазифаларини жамоаларда Битимлар ва жамоа шартномалари орқали амалга оширмоқдалар. Жорий йилда ушбу ҳужжатларда аёллар учун бир қатор имтиёз ва кафолатлар ўз ифодасини топган. Хусусан, аёлларга меҳнат шароитларини яратиш, оналик ва болаликни моддий ва маънавий жиҳатдан қўллаб-қувватлаш, оналарга ҳақ тўланадиган қўшимча таътиллар бериш, кўп болали ва кам таъминланган оилаларга моддий ёрдам кўрсатиш кабилар шулар жумласидандир. Бу борада «Ардус» қўшма корхонаси, «Тошкент универмаги» супермаркати очиқ акциядорлик савдо ишлаб чиқариш жамияти, «Озиқа» жамоа корхонаси муҳим ва жиддий ишларни олиб бораётганлиги қувонарли ҳолдир.

Жорий йилда «Аёллар йили»га бағишланган тадбирларни бажариш учун тармоқ касаба уюшма шаҳар қўмитаси ва жойлардаги касаба уюшма қўмиталари 20 миллиондан кўпроқ маблағ сарфлашни режалаштирган. Муҳтарама аёлларимизни соғломлаштириш фаолиятимизнинг устивор йўналишларидан бири бўлиб, санаторий-профилакторийларда даволаниш, дам олиш уйларида хордиқ чиқаришлари учун юзлаб йўлланмалар ажратилмоқда. Уларнинг оилавий дам олишлари учун ҳам яхши шароитлар яратишга интилмоқдамиз. «Наврўз»,«Кумушкон», «Қизилсой»,«Сумча» сингари дам олиш уйларида соҳа ходимлари мириқиб хордиқ чиқармоқдалар. Болалар соғломлаштириш оромгоҳларида келажагимиз бўлган азиз фарзандларимизнинг мазмунли дам олишлари учун барча шароит яратилган.

Тармоқ касаба уюшма шаҳар қўмитаси Тошкент шаҳар савдо, хизмат кўрсатиш соҳаси ва халқ истеъмол моллари ишлаб чиқариш Департаменти билан ҳамкорликда ҳам кўплаб тадбирларни ўтказмоқда.

Шунингдек,«Савдо ходимлари куни» байрами муносабати билан ҳам учрашувлар, тантанали кечалар ташкил этилди. «Соғ танда - соғлом ақл» деганларидек спорт мусобақаларини ўтказишга ҳам катта эътибор берилмоқда. Минифутбол, теннис бўйича май-июн ойида бўлиб ўтган шаҳар мусобақалари диққатга сазовордир. Соҳа ходимлари ўртасида Тошкент шаҳар савдо, хизмат кўрсатиш соҳаси ва халқ истеъмол моллари ишлаб чиқариш Департаменти ҳамда тармоқ касаба уюшма шаҳар қўмитасининг совринлари учун мини-футбол ва теннис бўйича ўтказилган қизиқарли баҳслар барчада яхши таассурот қолдирди.

Инсон ҳаёти меҳнат билан мазмунли, гўзалдир. Айтиш керакки, меҳнатнинг қадрига етиш, меҳнат аҳлини улуғлаш, уларнинг манфаатларини ҳимоялаш жамиятимизнинг биз каби касаба уюшма ходимлари фаолларининг муқаддас вазифасидир.

А.ЭШОНХЎЖАЕВ,
Савдо, умумий овқатланиш, матлубот ва турли шаклдаги тадбиркорлик кооперацияси ходимлари касаба уюшма Тошкент шаҳар қўмитасининг раиси.

Канада

OLAMDA NIMA GAP

Х А Н О Й. Вьетнам савдо вазирлиги келгуси ойда Европадан келтирилаётган озиқ-овқат маҳсулотлари сифатини текшириш бўйича махсус сўровлар ўтказмоқчи. Экспертиза учун Бельгия, Франция, Голландиядан келтириладиган гўшт ва сут маҳсулотлари олинади. Бундан мақсад маҳсулотлар таркибидаги инсон организми учун хавфли бўлган диоксин моддаси бор ёки йўқлигини аниқлашдир.

* * *

Т О К И О. *Япония полиция маҳкамаси мамлакатга ноқонуний равишда оқиб келаётган наркотик моддалар устидан назоратни кучайтирди. Наркотик моддалар Хитойдан, шунингдек, Европа, Осиё ва «Олтин учбурчак» номини олган давлатлардан чегара орқали ўтиб келмоқда. Бу ҳол полиция маҳкамасининг божхона ходимлари билан ҳамкорликда жиддий иш олиб боришини талаб этмоқда. Жорий йилнинг шу кунига қадар бир тоннадан зиёд «ажал уруғи» ушлаб қолинди.*

* * *

О Т Т А В А. Канаданинг Квебек вилоятида давлат шифохоналарининг 20 мингга яқин ҳамшираси иш ташлади. Шанба куни бошланган бу норозилик дам олиш кунининг ўзида 8 мингта жарроҳлик операциясининг бекор қилинишига сабаб бўлди. Иш ташлашнинг таъсири ҳафта бошиданоқ сезилмоқда. Квебек раҳбарлари бу муаммони ҳал этишнинг йўли уни ташкил қилганларни қамоққа олиш, деган фикрда. Ҳамширалар касаба уюшмаси эса бу таҳдиддан қўрқмаслигини маълум қилди. Бу норозиликка сабаб маошнинг камлиги эмас, балки шифохоналарда ҳамширалар учун иш ўринларининг қисқартирилаётганидир. Иш ўринлари қисқариши натижасида ҳамширалар 16 соат навбатчиликда туришга мажбур бўлишмоқда.

(ЎзА)

Мустақиллик шарофати

БАДАВЛАТ ОИЛА

Лавҳа

Сахтиён қишлоғи марказидаги обод кўчалардан бирида тўхтаб, қаёққадир ўтиб бораётган қариялардан «Энг ибратли оила» - вилоят кўрик-танлови қатнашчиси Ҳакимбой аканинг уйини сўрадик.

— Ҳакимбой аричими? Тўғрига бораверинглар, йўл қиблага бурилган жойда муюлишдаги ҳовли.

Қариялар уч-тўрт қадам юрганларидан кейин бизга йўл кўрсатган отахон орқасига ўгирилди.

— Меҳмонлар, биз билан тўйга юринглар. Ҳакимбой элнинг катхудоси. У ҳам ҳозир тўйдадир.

Ҳакимбой аканинг ҳовлиси бошқаларникидан ажралиб турарди. Дид билан тикланган оппоқ иморат. Дарвоза-ю деразалар, миллий услубда ишланган эшикларда Хоразм мактабига хос бўлган нақшу безаклар. Ҳовли олдида ҳосилдан қадди эгилган олма дарахтлари, серфайз ток ишкомлари, анвойи гуллар.

Бизни ёши элликларга яқинлашган, корачадан келган, истараси иссиқ аёл ва очиқ чеҳрали йигит кутиб олди. Булар-Омонжон муаллима ва унинг ўғли Гулмирзо экан. Салом-аликдан кейин ўғил боққа, кичик ҳовузча атрофидаги серсоя салқин шийпонга бошлади. Сал фурсат ўтиб, ёш жувон дастурхон ёзди, чой, мева келтирди. Гулмирзо одоб билан чой узатди.

— Меҳмонлар, тортинмай, еб-ичиб ўтиринглар. Ҳакимбой ака ҳам ҳали-замон келиб қоладилар. Тўйда эдилар...

Ичкарида қўнғироқ жиринглади. Омонжонни туман халқ таълими бўлимидан сўрашаётган экан. Ўғлига ниманидир тайинлаб уйга кириб кетди. Гулмирзо шийпон тўрида турган видео магнитофон мурватларини буради. Қалбларни сархуш этувчи куй ва хоразмлик таниқли хонанданинг ёқимли овози янгради. Боғ ичкарисидан салқин эпкин эсиб, гулларнинг хуш бўйларини таратади. Куй сеҳрию, хонанданинг овозига маҳлиё бўлиб хонадон соҳибининг кириб келганини ҳам сезмабмиз. Ҳакимбой ака очиқ кўнгил, босиқ-вазмин, оқил инсон экан. Ундан оилага оид фикрларини сўрадик. Анча вақтгача замона зайли-ю, мустақиллик, бозор иқтисоди шароитида оиланинг фаровонлиги тадбиркорлик билан иш юритишида эканлигидан гап борди.

— Қадимдан қолган гап бор: эр-хотин - қўш ҳўкиз, дейишади. Улар аҳил бўлса, оила, бола-чақа деса, бир-бирини эъзозлашса, ана шунда оилада кут-барака бўлади...

... Умр бўйи мактаб боғида ишлаган Тўлибой ака ва Норжон опалар суюкли фарзандлари Омонжонойни Хивадаги педагогика билим юртини тугатганидан кейин қўшнилари Ражаббой бригадирнинг ўғли Ҳакимбойга узатишди. Ҳакимбой ёшлигидан деҳқончиликка ихлос қўйган йигит эди - хўжалик бошқаруви ҳайъати отаси нафақага чиққанидан кейин ҳеч иккиланмай ўрнига ўғлини бригадирликка қўйди. Туманда асаларичилик хўжалиги ташкил этилгач, ўз хохиши билан асаларичи бўлиб ишлай бошлади.

Омонжон икки-уч йилдаёқ қишлоқдаги 24-мактабнинг энг яхши бошланғич таълим муаллимаси сифатида оғизга тушди. У ҳар бир дарсга пухта тайёргарлик кўрар, кўргазмали қуроллар тайёрлар, натижада мурғак қалбларда билимлар дунёсининг сир-синоатларига қизиқиш уйғота оларди.

Тез орада уни бошланғич таълим бўйича илмий бўлим мудири этиб тайинлашди. Омонжон олий таълим олиш заруриятини ҳис этиб Хоразм Давлат педагогика институтининг тиладабиёт куллиётига сиртдан ўқишга кирди.

Ҳаёт сўқмоқлари ҳамиша текис силлиқ бўлавермайди, деганлари тўғри экан. Сиртдан ўқиш яримлаганда қайнонаси қаттиқ бетоб бўлиб қолди. Бош фарзанди Гулмирзо хасталикдан озиб-тўзиб кетди. Бир ёқда мактаб, ўқув ишлари мудирлиги ташвишлари... Ёзги сессия ҳам яқинлашиб келар, ўқишлару ёзма ишларини тайёрлашга ҳеч бир имкон топилмасди.

Ҳакимбой асаларичилик хўжалигида ҳафталаб қолиб кетар, ўт-ўланлар, беда-ю полизлар қийғос гуллаган пайтда ариларни тез-тез янги жойларга кўчириш талаб этиларди. Оиланинг фаровонлиги отанинг шу кезлардаги саъй-ҳаракатларига боғлиқ эди...

Бир куни кечқурун Ҳакимбой онаизоридан, оиласидан хабар олишга келганида Омонжон унга ўқишни бир-икки йил ёки бутунлай тўхтатишга қарор қилганини, хаста қайнона ва ўғлини кўзи қиймаётганини ётиғи билан тушунтирди.

Эр индамади, тун бўйи ўйланиб чиқди. Эрталаб юмушга йўл олар экан, меҳрибонлик билан хотинининг елкасига қўлини қўйди.

— Омонжон, тўғри, ҳозир онамизга қийин. Лекин ўқишингни чала қолдирма! Онамга ўзим қарайман.

— Йўғ-е, одамлар, элюрт нима дейди?

Бундан ташқари, оиланинг моддий томонинини ҳам ўйламасангиз бўлмас.

— Тўғри, лекин сен буёғидан хавотир олма. Элюрт сенинг қандай келин эканингни яхши билади, ҳеч ким ёмон фикрга бормас. Менинг ўзим эса... яхши бир аричи дўстим бор. Ариларга бир ой - ярим ой қараб туради. Ҳали ҳаммаси яхши бўлиб кетади. Ўқишга тайёргарлик кўравер. Омонжон шу қадар меҳрибон, унга қайишадиган эри борлигидан беҳад қувонди. Сиртдан ўқиш анча қийин эканлигини Омонжон яхши тушунар, шунинг учун ҳам ҳар бир имтиҳонга қаттиқ тайёргарлик кўрарди.

Йиллар ўтди. Омонжон эри, оила аъзолари, қариндош-уруғлари кўмагида илмгоҳни муваффақиятли тамомлаб тажрибаси бойиди. «Ўқитувчи-93» вилоят кўрик-танлови ғолиби бўлди. Ўтган йили уни ҳамкасблари ва шогирдлари олий тоифали муаллима нишони билан қутлашди. Ўқитувчилар куни муносабати билан Омонжонга Ўзбекистон халқ таълими вазирлигининг Фахрий ёрлиғи топширилди. Унинг бой педагогик тажрибаси Республика халқ таълими вазирлиги, вилоят педагог ходимлари малакасини ошириш институти томонидан оммалаштирилган, педагогик фаолияти тўғрисида китобча чоп этилган.

Ҳакимбой эса туман бирлашган касаба уюшмаларида ишлаяпти, ёшларга асаларичилик сир-синоатларини ўргатмоқда.

Бир гал борганимда телевидение ходимлари Ҳакимбой ва Омонжонлар оиласи тўғрисидаги фильмни тасвирга олишаётган экан. Кучли чироқлардан чароғон бўлиб кетган кенг, баҳаво айвон саҳнида бутун оила-ота ва она, турли касбда ишлаётган ва ўқиётган фарзандлар Гулмирзо, Идоят, Хуршида, Отабек, Хушнуд, келинлар, туман ва Товоқчи овули маҳалласи катхудолари жамулжам экан. Кино гуруҳи етакчисининг овози янгради.

— Диққат. Тасвирга олишни бошлаймиз. Бемалол суҳбатлашиб ўтиринглар.

Маҳалла етакчиси сўз бошлади.

— Ҳакимбой ҳам, Омонжон ҳам маҳалламиз фаолларидан. Бири тўю маъракаларга бош-қош бўлса, бири ёшлар, хотин-қизлар ўртасида тарғибот ишларини олиб боради. Худога шукр, икки-уч йилдирки, маҳалламизда ўғрилик, оила бузилиши сингари ҳолатлар учрамади.

Шу куни кечга қараб Ҳакимбой бизни оила арилари асралаётган жойга-Қиличниёзбой орно канали соҳилларига бошлаб борди. Канал атрофларидаги кенг майдонларда уруғлик йўнғичқа гуллаб ётар, арилар ғужғон ўйнашарди.

Ҳовлида бошланган гурунг бу ерда-чоғроққина чертакда давом эттирилди.

— Худога шукр, оиламиз бадавлат енгил машинамиз, рангли телевизор-у, видеомиз ҳам бор. Фарзандларимизга ҳовли-жой қуриб бераётирмиз. Ҳаммаси оиладаги аҳиллик ва меҳнат орқасидан. Боғчамизда мева-чева бисёр, томорқа бир йилга етгулик буғдой, шоли беряпти. Бу ерда эллик қути ари бор. Ҳар қутисидан ўртача йигирма килодан асал олинганда ҳам... Тўлқинланиб сўзлаётган Ҳакимбой акага ҳавас билан тикиларканмиз, истиқлол ўзбек деҳқонига, асл фуқарога чинакам бахт эшигини очиб берди, деган нуронийлар гапининг мағзини чаққандек бўлдим.

Султон НОДИРМАТОВ,
Роза САЙДАМЕТОВА.

Ғаройиб олам

ЕР ЯНА МУЗЛИК ҚАРИГА ҚАЙТАДИ

Юлдузшунос олимларнинг аниқлашларича, сайёрамиз ҳар 300 йилда юз берадиган қуёш нури кучайиши асоратини бошдан кечириш арафасида. Матбуотда 1991 йилдаёқ бу ҳақда турли тахминлар босилган эди. Бунинг асорати айниқса Ерда юз берадиган турли қонли воқеаларда кўринар эди. Мутахассис башоратчилар 1991 йил 19-21 август кунлари Россияда бўлиб ўтган воқеаларда ҳам мазкур нурланишнинг аксини кўрадилар. Бу асоратнинг энг хатарли чўққиси эса 2000 йилнинг бошларида рўй бериши кутилмоқда. Бу йилга келиб Ер аҳолиси ўртасидаги бесаранжомликлар эмас, айнан сайёрамизнинг ўзида кучли ўзгаришлар бўлиши кутилмоқда. Мазкур нурланишнинг сўниши эса 2005-2007 йилларга бориб тақалади. Албатта бу пайтгача биз сайёрамизни омон-эсон сақлаб қола олсак. Нурланишнинг қандай кечиши эса қуёш юзидаги доғларда кўринар экан. Тарихдан маълумки, қуёш юзида доғлар кўпайган сари ерда турли инқилоблар ва табиий офатлар юз берган. Мутахассисларнинг фикрича, бу доғлар ҳар 300 йилда бир кўриниш беради. Агар Ерда ҳаёт бошланганига бир неча минглаб йиллар бўлганини инобатга олсак, унчалик хавотирга тушмаслик ҳам мумкиндир. Бироқ, Ер тобора ўз яшаш қобилиятини йўқотиб бормоқда, деган тахмин мавжудлиги анча ташвишлидир.

Навбатдаги кучли нурланишнинг рўй бериши сайёрамиздаги мавжуд яшаш имкониятларини янада чеклайди. Шу кетишда, деб ҳисоблашади мутахассислар, Ер сўнгги кучли нурланишдан кейин яна музлик бағрига қайтиши керак.

АВИАЦИЯ ИХТИРОСИ

Агар мустақил учиш истаги сизда кучли бўлса, мазкур самолёт айни сиз учун. Бу самолётда сизни ҳеч қандай авиаҳалокат хавфи таъқиб этмайди. Тўрт ўринли енгил мотор билан жиҳозланган Cirrus SR20 самолёти парашют ёрдамида ҳам парвоз қилади. Агар двигател тўхтаб қолса ёки ёнилғи тугаб қолгудек бўлса, сиз дарҳол штурвал ёнидаги махсус дастакни кўтарсангиз бўлди, самолёт устида катта парашют очилади ва сиз бемалол хавф хатарсиз қўнишингиз мумкин. Бу самолёт яратилишининг тарихи ҳам ўзига хос. Ғоя америкалик Элан Клэмперга тегишли. Элан Cirrus авиокомпаниясининг асосчиларидан бири саналади. У 4 марта ҳаво ҳалокатга учрагач, мазкур хавф-хатарсиз самолёт лойиҳасини ишлаб чиқишга қарор қилди. Самолётнинг нархи ҳам арзон - 150 000 доллар туради.

ФУҚАРОГА АМАЛИЙ КЎМАК

Қашқадарё вилоят ҳокими номига Касби туманидаги «Қашқадарё» жамоа ширкат хўжалигининг Денов қишлоғида яшовчи II гуруҳ ногирони Фарҳод Тошев номидан шикоят хати ёзилиб, штат қисқариши сабабли эгаллаб турган вазифасидан бўшатилганлиги хусусида билдирилганди. Ушбу шикоят хати юзасидан касаба уюшмаларини мувофиқлаштирувчи Касби туман кенгаши аралашуви билан бу масала чуқур ўрганиб чиқилди.

Маълум бўлишича фуқаро Фарҳод Тошев ҳарбий хизмати даврида II гуруҳ ногирони бўлиб қайтган экан. Қарамоғида 9 нафар укалари борлиги учун қийналиб қолганлигини баён қилган.

— Мазкур масала юзасидан «Қашқадарё» хўжалигида бўлиб хат муаллифи билан учрашиб, мутахассислиги бўйича иш билан таъминланади,-дейди касаба уюшмаларини мувофиқлаштирувчи туман кенгаши раиси Ҳоди Ғозиев.

«Қашқадарё» жамоа ширкат хўжалиги маъмуриятнинг шу йил 24 майдаги қарорига кўра Фарҳод Тошев хўжаликнинг 6-деҳқончилик ширкатига ёрдамчи ҳисобчи этиб тайинланди.

— Менга амалий кўмак берган касаба уюшмалари туман кенгаши раҳбариятидан миннатдорман,-дейди фуқаро Фарҳод Тошев.

Шавкат СУЛТОНОВ,
«Ишонч» мухбири.

Шарифа момо Болтабоева Беруний шаҳрида истиқомат қилади. У бу йил 75 баҳорини қаршилади. Шунга қарамай онахон кўп йиллик ҳунари, зардўзликни давом эттирмоқда. Унинг қўлида сайқал топаётган телпаклар, зарчопон, тўн, болалар бош кийимларининг харидори кўп. Онахоннинг нафақат Берунийда балки Бухоро, Тошкент, Самарқанд, Нукус, Урганч шаҳарларида ҳам ўнлаб шогирдлари бор.

Суратда: Шарифа момо шогирди Хосиятхон Ўринова билан.

Б.ҲАМРОҚУЛОВ олган сурат.

Жаҳон чемпионлари

ВЕРА МЕНЧИК

Унинг зиммасига аёллар фан ва санъатнинг бошқа соҳаларидагидек шахматда ҳам улкан натижаларга эришишга қодир эканлигини исботлашдек қийин вазифа тушган эди. Буни у исботлади.

Дарвоқе, 9 яшар Вера доналарнинг юришини биринчи маротаба отасидан ўрганганда уни нима кутаётганини ўйлаб ҳам кўрмаган эди. У вақтда Вера ўқиш, расм солиш, театрга боришни яхши кўрарди. Ҳатто бир сафар мактаб турнирида ўйнаб кўрганидан кейин ҳам шахмат унинг ҳаётида катта ўрин эгалламади. Лекин ҳеч нимаси билан эътиборга лойиқ бўлмаган бу мусобақа унда спорт кайфиятини уйғотди, вассалом. Вера Менчик шахматга нисбатан ҳавас қўйгунга қадар яна бир неча йил ўтади. Ниҳоят, бунинг учун нисбатан қисқа муддат орасида унга катта муваффақиятлар қозонишга имкон берган бир қанча шарт-шароитларнинг бир-бирига тўғри келиб қолиши асқотади.

Вера Менчик 1906 йилнинг 10 февралида Москвада туғилди. У 15 ёшигача шу ерда яшади. Веранинг отаси миллати жиҳатидан чех, онаси - инглиз бўлишган. Лекин ҳам қиёфаси, ҳам характери билан кўпроқ у рус аёлларига ўхшарди: хушфеъл, хушмуомала, юввошгина эди. Ҳатто, 1921 йили оиласи билан Англияга кўчиб келишганидан кейин ҳам уни маҳаллий газеталарда узоқ вақтгача рус деб аташган эди. Уни ўйин пайтида кўрган мухбирлардан бири шундай таърифлаган эди: «Қўнғир сочи ўғил болаларникига ўхшаш қирқилган. Ўрта бўй, бақувват, соғлом қиз. У оқил қўй кўзларини тахтадан узганда бу нигоҳда унинг ғайрати, мақсадга эришувчан инсонлиги барқ уриб туради».

Шундай бўладики, Англияда Менчиклар оиласи ўзининг шахмат анъаналари билан машҳур Гастингс шаҳрига ўрнашди. Бу ўз ролини ўйнади.

Тез орада қобилиятли шахматчи қизга эътибор бериб, кўмаклаша бошладилар. Бошқа юртлик бўлгани учун у аёллар ўртасидаги Англия биринчиликларида қатнаша олмасди. Шунинг учун Менчик 1923-24 йилги Гастингс шахмат конгрессининг эркаклар ўртасидаги иккинчи даражали турнирларининг бирида ўйнашга журъат этади. Унинг дебюти 10 иштирокчи орасида еттинчи-саккизинчи ўринларни баҳам кўриш билан тугади. Аёллар ўртасида биринчи жаҳон чемпионининг ажойиб шахмат фаолияти ана шундай бошланди.

Кейинги йилларда у турлича, кўпроқ эркаклар турнирларида ўйнайди, ўзининг такомиллашуви устида кўп ишлайди: назарияни ўрганади, матбуотда мақолалари, партияларга берган шарҳлари билан чиқиб туради. Бир қанча назарий тадқиқотларини эълон қилади.

У эркаклар ўртасида тенг рақиб сифатида тахта узра машҳур шахматчилар билан баҳсга киришади. Унинг ҳисобида М.Эйве, Э.Колле, Ч.Александр, Д.Томас ва бошқалар устидан қозонилган ғалабалар бор. Менчик гроссмейстер ва мастерлар билан 174 партия ўйнаган. Шундан 31 тасида у ғолиб чиққан, 69 тасини дуранг қилган ва 74 тасини ютқазган.

Унинг аёл шахматчилардан устунлигига шубҳа йўқ эди. 1927 йили биринчи аёллар жаҳон чемпионатида ғолиб чиқиб, умрининг охиригача бу унвонни ҳеч кимга бермади. Менчик жаҳон чемпионатларида ўйналган 83 партиядан атиги биттасидан мағлубиятга учраб, тўрттасини дуранг қилди. Менчикнинг ўйинида устози Г.Мароциннинг таълими билиниб турарди. У позициявий ўйинга интиларди. Лекин шу билан бир қаторда унинг кўпгина партиялари ёрқин ҳамда дадил комбинацияларга бой. «Вера Менчик,- деб ёзган эди А.Алёхин,- хотин-қизлар орасида шубҳасиз ноёб ҳодисадир...»

Менчик 1944 йилнинг 27 июнига ўтар кечаси Лондоннинг бомбардимон қилиниши пайтида ҳалок бўлади.

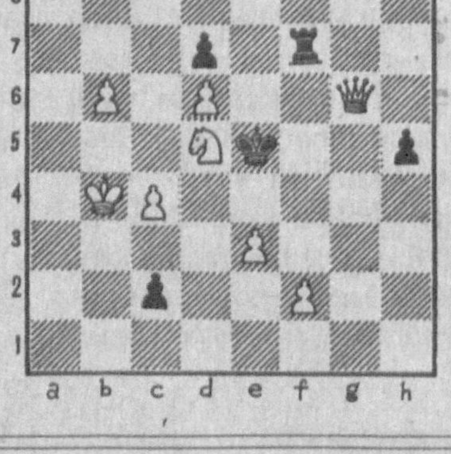

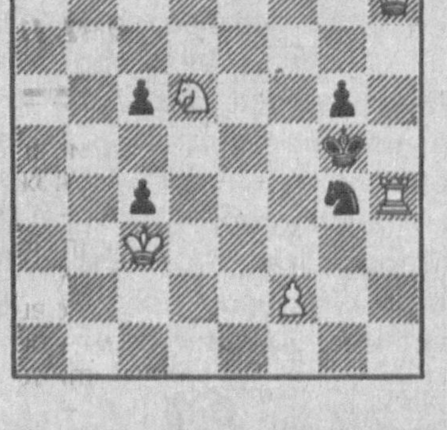

Мароқли машқлар

Иккала вазиятда ҳам оқлар бошлаб уч юришда мот қилади.

М.МУХИДДИНОВ.

КЎРЛАР УЧУН КОМПЬЮТЕР

Қуддусдаги «иссиқхоналар»дан бирида Саноат ва савдо-сотиқ вазирлиги ҳузуридаги Бош олим бошқармаси ҳомийлигида кўрлар ва заиф кўрадиган одамлар учун мўлжалланган ноёб компьютер ишлаб чиқилди. Ғоя Игорь Красин раҳбарлигидаги МДҲ дан келган олимлар гуруҳига тааллуқли бўлиб, улар ўз ишланмаларини Башан лойиҳаси доирасида икки йил аввало бошланган эди. Сўнгра «иссиқхона»да бундай компьютернинг саноат намунаси тайёрланди. Кўрлар учун компьютерларни кўплаб ишлаб чиқариш жорий йилда бошланиши керак, бироқ ҳозирнинг ўзида олимлар ўз ихтироларига қатор мамлакатлардан буюртмалар олмоқдалар.

Гиёҳвандликка муросасиз бўлайлик

ГУГУРТ ҚУТИСИДАГИ ОҒУ

Гугурт қутисига оғу уммони сиғишини нашаванд хаёлига келтирмаган бўлса керак. Қўллар қалтирайди. Ирода чекинган, айни топ хумор тутиб келаверади, кўзларга адоқсиз мунг, изтироб чўккан банги учун ўша «гугурт қутиси»ни топиш, унинг ичидаги оғуни истеъмол қилиш миясида чарх ураверади, кўзлари зимистондан бўлак ҳеч нимани илғамайди, чунки уни хумор тутмоқда... У айни паллада бор бисотини ўша «гугурт қутиси» учун беришга тайёр. Унинг бўғинлари, мушаклари зирқирайди...

Гиёҳвандликнинг аччиқ надомат кўчаси адоқсиз азоблари билан бўйини кўрсатмоқда. Бир лаҳзалик, бир сониялик аллақандай бетайин «роҳат»дан кейин оғриқ - изтироблар исканжаси етаклайди...

Ана шу кез кимдир мазкур фожиа туфайли мўмайгина даромадли бўлиб олишни ихтиёр қилди. Бу сафар ҳам шундай бўлди. Жондорлик Ўктам Розиқов ва Бешим Ҳакимовлар ўз томорқаларида етиштириш тақиқланган, таркибида гиёҳванд моддаси бўлган икки туп ҳинд нашасини етиштирганлар. Унинг бошоқларидан олинган марихуана гиёҳванд моддасини гугурт қутиларига жойлаб, сўнг сотиб пул ишлаш пайида бўлдилар. Энди тайёр маҳсулотни сотиш учун харидор керак эди. Шу пайт ҳеч қаерда ишламайдиган Акмалжон Раҳматов уларнинг ҳожатини чиқарди. Бунинг учун Эгамберди Мардонов ва Исмоил Сейлиевлар билан ўзаро жиноий тил бириктириб гугурт қутисидаги оғуни сотиб олиб, уни яна бошқа бировга пуллаб фойда кўриш ниятида бўлдилар. «Харидор» ҳам тезда топила қолди. «Гугурт қутилар»и учун сўралган пул ҳам берилди ва гиёҳванд моддани олиб-сотувчилар жиноят устида қўлга олиндилар. Чунки «харидор» ички ишлар бошқармаси жиноят қидирув бўлимининг ходими бўлиб чиқди. Оператив маълумотларга қараганда шу ерлик Э.Мардоновнинг наша сотаётганлигидан хабар топган ички ишлар бошқармаси уларни фош этиш мақсадида «харидор» вазифасини ўтаган. Милиция ходимларининг пухта ўйлаб амалга оширган режалари туфайли оғу орқасидан бойиб қолмоқчи бўлганларнинг таноби тортилди. Ашёвий далиллар уларнинг қинғир ишларидан гувоҳлик берди.

Лекин ушбу жиноий иш билан танишар эканман яна бир савол менга тинчлик бермайди: наҳотки, маҳалла-кўй тоғни талқон қиладиган йигитларнинг ҳеч қаерда ишламасдан бекор санқиб юрганини кўра-била туриб бефарқ қолдилар экан?

Бу нима ўзи - ҳамқишлоқлари тақдирига бефарқликми ёки совуққонлик? Маҳалла оқсоқоллар кенгаши ва участка нозирлари қўлни-қўлга бериб, ҳамкорликда ишлаганида, фаоллар кучидан самарали фойдаланилганда эди, юқоридаги каби иллат, бинобарин, билиб-билмай жиноятга қўл уриш ҳоллари тизгинланган бўлар эди.

Қолаверса, бутун дунё тараққийпарвар ҳамжамияти гиёҳвандликка қаршидир, чунки гиёҳвандлик жиноят, иллат, гуноҳи азимлигидан одамзотнинг нафратига дучор бўлган. Шу боис ҳар қачон гиёҳвандликнинг ҳар қандай кўринишига қарши муросасиз кураш давом этаверади.

Фазилат ҲОЖИҚУЛОВА.

ISHONCH

МУАССИС:
Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси

Бош муҳаррир
Мирғиёс ҚАЮМОВ

Таҳрир ҳайъати:
Ж.Алимхўжаева, М.Одилова, Э.Воҳидов, С.Остонов, М.Расулов, Э.Ёқубов, В.Зверев (бош муҳаррир ўринбосари-«Ишонч-Доверие»), А.Алламуродов (масъул котиб- «Ишонч»), Ч.Латипов, М.Олимов, М.Содиқов, Н.Рафиқов.

ТЕЛЕФОНЛАР:
Котибият 56-52-78, 136-58-45; Хатлар бўлими 56-85-43; Реклама, эълонлар бўлими 56-87-73

Газета 1991 йил 21 мартдан чиқа бошлаган

Манзилимиз: 700165, Тошкент шаҳри, «Бухоро» кўчаси, 24-уй. Нашр кўрсаткичи; 133; 134

Газетага 1998 йил 11 июлда Ўзбекистон Давлат Матбуот қўмитаси томонидан 00005 рақамли гувоҳнома берилган. IBM компьютерида терилди ва саҳифаланди. Офсет усулида босилди. Бичими А-2. Ҳажми 2 босма табоқ. Сотувда эркин нархда.

«Шарқ» нашриёт—матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41—уй.

Босишга топшириш вақти — 21.00 Топширилди 23.00

Буюртма Г— 0464. 123456